

**ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ**

**ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Ε.Π. «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗ»**

«Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ για το Τμήμα 6»

Έκθεση Σύνοψης Αποτελεσμάτων Αξιολογήσεων ΕΠ

Παραδοτέο Β1.1- Έκθεση Ποιοτικών Ευρημάτων έρευνας

Ανάδοχος:

Project4
cooperation | development **I.K.E.**

ΙΟΥΛΙΟΣ 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1 Πλαίσιο της Αξιολόγησης	4
1.1 Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» 2014-2020	4
1.1.1 Στρατηγική του Προγράμματος – Δομή - αναμενόμενα αποτελέσματα.....	4
1.1.2 Σχέδιο αξιολόγησης του Προγράμματος.....	8
1.2 Η προγραμματική περίοδος 2021-2027	9
1.2.1 Στόχοι Πολιτικής Συνοχής 2021-2027.....	9
1.2.2 Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027».....	10
2 Συνοπτικά συμπεράσματα αξιολογήσεων και μελετών ΕΠΑΝΑΔΒΜ	12
2.1 Αξιολόγηση δράσεων Ειδικής Αγωγής του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ).....	13
2.2 Μέτρηση του κοινού δείκτη μακροπρόθεσμου αποτελέσματος Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) CR07 του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ και ΕΠ ΑνΕΚ.....	15
2.3 Μελέτη για την 2 ^η Αξιολόγηση των παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020	16
2.4 Αξιολόγηση των δράσεων «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» στο Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ και στα ΠΕΠ	17
2.5 Μέτρηση των δεικτών Μακροπρόθεσμων Αποτελεσμάτων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020.....	18
2.6 Μελέτη αποτίμησης της δράσης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού»	19
2.7 Αξιολόγηση δράσεων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.....	20
2.8 Αξιολόγηση των Παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων έτους 2015	26
2.9 Μελέτη για την αξιολόγηση των συστημικών παρεμβάσεων του Ε.Π. ΑΝΑΔ 2007-2013 και του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020	28
2.10 Μελέτη για την Ενδιάμεση Αναθεώρηση και την Αποτίμηση προόδου του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020	29
2.11 Μελέτη για την Αναθεώρηση του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ κατά το έτος 2020	30
3 Συνοπτικά συμπεράσματα άλλων εθνικών και ευρωπαϊκών στρατηγικών/σχεδίων και κειμένων σχετικών με τους τομείς παρέμβασης του ΕΠΑΝΑΔΒΜ	31
3.1 Έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας «Παγκόσμια Απασχόληση και Κοινωνικές Προοπτικές: Τάσεις 2021»	31
3.2 Έκθεση ΟΟΣΑ «Περιφερειακή Πολιτική για την Ελλάδα μετά το 2020»	32
3.3 Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης.....	33
3.4 Εθνική Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας	35
3.5 Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024	37
3.6 Εθνική Συμμαχία για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση	38
3.7 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ευρωπαϊκό Α εξάμηνο 2022 - Έκθεση για την Ελλάδα.....	39

3.8	Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Μια ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις.....	40
	Πηγές – βιβλιογραφία	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν, Παραδοτέο Β1.1, προετοιμάστηκε στο πλαίσιο της από 24/02/2023 σύμβασης μεταξύ της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης (ΕΥΔ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) και της εταιρείας PROJECT4 ΙΚΕ αναφορικά με την υποστήριξη της ΕΥΔ του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ για το τμήμα 6 «Έκθεση Σύνοψης Αποτελεσμάτων Αξιολογήσεων ΕΠ (οριζόντια) (κωδ.17)».

Η Έκθεση Σύνοψης Αποτελεσμάτων Αξιολογήσεων του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 αφορά στην συνθετική καταγραφή και κριτική αποτίμηση του συνόλου των αξιολογήσεων του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 με στόχο:

- τη βελτίωση της ποιότητας των προγραμματισμού μέσω του σωστού σχεδιασμού / μηχανισμού αξιολογήσεων,
- την παροχή πληροφορίας στους διαχειριστές και λήπτες αποφάσεων που βασίζεται στις αξιολογήσεις.

Η μελέτη αποτελεί Έκθεση αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων που έχουν διενεργηθεί και αναμένεται να αξιοποιηθεί στη διαμόρφωση της Έκθεσης που θα αποσταλεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 114, παρ. 2 του ΕΚ 1303/2013) όπου θα παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2020, καθώς και οι κύριες εκροές και αποτελέσματα του ΕΠ, τα ζητήματα που κρίνεται πως επηρεάζουν την επίδοση του ΕΠ και τα μέτρα που έχουν ληφθεί. Η Έκθεση σύνοψης των αξιολογήσεων έχει ως στόχο να υποστηρίξει αφενός την εξειδίκευση των αντίστοιχων δράσεων της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2021-2027 και αφετέρου την συνολική αποτίμηση του προγράμματος ενόψει και της εκ των υστέρων αξιολόγησης των δράσεων του ΕΚΤ που θα πραγματοποιηθεί από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη-μέλη.

Το αντικείμενο του Αναδόχου περιλαμβάνει την υποβολή των εξής παραδοτέων:

Παραδοτέο Α – Σχέδιο Δράσης υλοποίησης της αξιολόγησης

Παραδοτέο Β1.1 - Έκθεση Ποιοτικών Ευρημάτων έρευνας

Παραδοτέο Β1.2 - Έκθεση Ποιοτικών Ευρημάτων έρευνας

Παραδοτέο Γ - Τελική Έκθεση Αξιολόγησης

1 Πλαίσιο της Αξιολόγησης

1.1 Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» 2014-2020

1.1.1 Στρατηγική του Προγράμματος – Δομή - αναμενόμενα αποτελέσματα

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) της Προγραμματικής Περιόδου 2014–2020 αποτελεί ένα από τα επτά Τομεακά / Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, με τη συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ και της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (έγκριση με την αριθμ. C(2014)10128/17-12-2014 και αναθεωρήσεις με τις αριθμ. C(2017)8798/18.12.2017, C(2018)8768/13.12.2018, C(2019)9420/19.12.2019, C(2020)5103final/20.07.2020, C(2020)9115/10.12.2020 και C(2021) 8879 final /01.12.2021 (Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Το Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» εντάσσεται στον αναπτυξιακό σχεδιασμό του ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις που εντάσσονται στη δεύτερη χρηματοδοτική προτεραιότητα αναφορικά με την «Ανάπτυξη και την αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού - ενεργό κοινωνική ενσωμάτωση» και καλείται να αντιμετωπίσει τις πλέον αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης και της ύφεσης, την ανεργία και τη φτώχεια. Στόχος του είναι η αντιμετώπιση της ανεργίας, με εστίαση στη δημιουργία ποιοτικών δυνατοτήτων εκπαίδευσης, αναβάθμισης δεξιοτήτων και βιώσιμης απασχόλησης για όλους και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. αποσκοπούν στην κάλυψη των ακόλουθων αναγκών:

- Καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση της απασχόλησης και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας με βραχυπρόθεσμα μέτρα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, κυρίως σε ομάδες με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30-44 ετών)
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ιδίως άτομα μειωμένων τυπικών προσόντων, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας
- Μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών, ιδιαίτερα εκείνων εκτός εργασίας, δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης, με τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής
- Ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελουμένων στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του «Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος»
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων (ΕΚΟ), μέσω και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας
- Μείωση της σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ)
- Αναβάθμιση και διασύνδεση των συστημάτων Τεχνικής - Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας
- Προώθηση της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

- Ενδυνάμωση των δεσμών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο
- Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού
- Αναβάθμιση του συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν

Η υλοποίηση των παρεμβάσεων του ΕΠ καλύπτει το σύνολο των Περιφερειών της χώρας, έτσι όπως αυτές κατηγοριοποιούνται με βάση το κανονιστικό πλαίσιο των Ευρωπαϊκών και Διαρθρωτικών Επενδυτικών Ταμείων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.

Στρατηγική του Προγράμματος

Το όραμα που διέπει το πρόγραμμα είναι η συμβολή του -με το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων απασχόλησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης- στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την απασχόληση, την καταπολέμηση της φτώχειας και την εκπαίδευση, υποστηρίζοντας έτσι το συνολικό όραμα της χώρας για τη αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ επικεντρώνεται σε τέσσερις στόχους:

1. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας.

2. Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους.

3. Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος.

4. Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

Οι παραπάνω στόχοι εξειδικεύονται σε **Επενδυτικές Προτεραιότητες (ΕΠ)** στο πλαίσιο των **Θεματικών Στόχων** που έχουν οριστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης 2014-2020, ως εξής:

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 8 «Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού»

Επενδυτική Προτεραιότητα 8i - Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.

Επενδυτική Προτεραιότητα 8ii - Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων (ΕΚΤ), ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των νέων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και των νέων από περιθωριοποιημένες κοινότητες, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης της «Εγγύησης για τη νεολαία».

Επενδυτική Προτεραιότητα 8iv - Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην απασχόληση, της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, του συνδυασμού επαγγελματικού και οικογενειακού βίου και της προώθησης της ίσης αμοιβής για όμοια εργασία.

Επενδυτική Προτεραιότητα 8vii - Εκσυγχρονισμός των θεσμικών φορέων της αγοράς εργασίας, όπως είναι οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης, και εξισορρόπηση μεταξύ των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των αναγκών της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω δράσεων που βελτιώνουν τη διακρατική κινητικότητα των εργαζομένων με προγράμματα κινητικότητας και μέσω της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών φορέων και των άμεσα ενδιαφερομένων.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 09 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης»

Επενδυτική Προτεραιότητα 9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.

Επενδυτική Προτεραιότητα 9v - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 10 «Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση»

Επενδυτική Προτεραιότητα 10i - Μείωση και πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική νηπιακή, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης και σε τυπικές, μη τυπικές και άτυπες δυνατότητες εκπαίδευσης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Επενδυτική Προτεραιότητα 10ii - Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια και ισοδύναμη με αυτήν εκπαίδευση, με σκοπό τη βελτίωση των επιπέδων φοίτησης και επιτυχίας, ιδιαίτερα για τα μειονεκτούντα άτομα.

Επενδυτική Προτεραιότητα 10iii - Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλες τις ηλικιακές ομάδες στο πλαίσιο τυπικών, άτυπων και μη τυπικών δομών, αναβάθμιση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού και προώθηση ευέλικτων δυνατοτήτων μάθησης,

μεταξύ άλλων μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού και της πιστοποίησης των αποκτώμενων προσόντων.

Επενδυτική Προτεραιότητα 10iv - Βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία, και ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και συστημάτων κατάρτισης και της ποιότητάς τους, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες, της προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών και της καθιέρωσης και ανάπτυξης συστημάτων μάθησης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των διπλών συστημάτων μάθησης και μαθητείας.

Η στρατηγική αυτή υλοποιείται μέσα από **εννέα (9) Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ)**, πλέον των Αξόνων της Τεχνικής Βοήθειας, οι οποίοι περιλαμβάνουν δράσεις απόλυτα εναρμονισμένες με τους Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) 8, 9 και 10 του Κανονισμού ΕΚΤ:

- ΑΠ1** Συστημικές Παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας.
- ΑΠ2** Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού.
- ΑΠ3** Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση των Νέων έως 29 ετών.
- ΑΠ4** Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- ΑΠ5** Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.
- ΑΠ6** Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος.
- ΑΠ7** Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και Βελτίωση της Συνάφειας της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- ΑΠ8** Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και της Διά Βίου Μάθησης - σύνδεση με την αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- ΑΠ9** Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και της Διά Βίου Μάθησης - σύνδεση με την αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.
- ΑΠ10** Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΠ.
- ΑΠ11** Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΠ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- ΑΠ12** Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΠ στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Προϋπολογισμός

Σε συνέχεια της αναθεώρησης του 2021 [C(2021)8879/1.12.2021], ο συνολικός προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) ανέρχεται σε 3.314,3 εκ. ευρώ (ΔΔ), εκ των οποίων τα 2.106,7 εκ. ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), τα 512,4 εκ. ευρώ από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και τα 647,6 εκ. ευρώ από Εθνικούς Πόρους. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανέρχεται σε 79%.

Στον Τομέα της Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού κατανέμεται το 66% της συνολικής χρηματοδότησης του προγράμματος, ενώ στον Τομέα της Εκπαίδευσης και Διά Βίου Μάθησης το 33%. Το υπόλοιπο 1% της

συνολικής χρηματοδότησης κατανέμεται στην Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος. Ο ΘΣ 8 «Πρώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων» λαμβάνει το 55% της συνολικής χρηματοδότησης του προγράμματος. Ο ΘΣ 9 «Πρώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας» λαμβάνει το 11% της συνολικής χρηματοδότησης του προγράμματος, ενώ ο ΘΣ 10 «Επένδυση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη διά βίου μάθηση» λαμβάνει το 34% της συνολικής χρηματοδότησης του προγράμματος.

1.1.2 Σχέδιο αξιολόγησης του Προγράμματος

Ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων της Ε.Ε. 1303/2013 θέτει τις βασικές απαιτήσεις σε σχέση με την αξιολόγηση για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Το Σχέδιο Αξιολόγησης (Evaluation Plan) αποτελεί ένα στρατηγικό έγγραφο που περιγράφει πως θα γίνει η αξιολόγηση ενός Προγράμματος και πως θα χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για τη βελτίωση του προγράμματος και της λήψης αποφάσεων.

Σε εφαρμογή των παραπάνω η ΕΥΔ συνέταξε το Σχέδιο Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ το οποίο εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2015 από τη 2^η Συνεδρίαση της Επιτροπή Παρακολούθησης, και επικαιροποιήθηκε το Νοέμβριο του 2019 και τον Ιούλιο 2021 από την Επιτροπή Παρακολούθησης. Στο ΣΑ περιγράφονται τα κομβικά σημεία για την αξιολόγηση του προγράμματος στην κατεύθυνση της μεγιστοποίησης των αποτελεσμάτων.

Η επιλογή των μελετών του Σχεδίου Αξιολόγησης βασίστηκε στις εξής προτεραιότητες:

1. στη χρηματοδοτική βαρύτητα των παρεμβάσεων του προγράμματος ανά θεματικό στόχο και επενδυτική προτεραιότητα. Στο πλαίσιο αυτό προτάχθηκαν οι παρεμβάσεις με τη μεγαλύτερη διάθεση πόρων,
2. στη συνεισφορά των παρεμβάσεων στην επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων του προγράμματος με πρόνοια για την κάλυψη του συνόλου της στοχοθεσίας του σε επίπεδο επενδυτικής προτεραιότητας,
3. στην ανάγκη διαρκούς αξιολόγησης της εφαρμογής του προγράμματος στο σύνολό του, με οριζόντιες αξιολογήσεις μέτρησης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του ΕΠ,
4. στην ανάγκη αποτίμησης των επιπτώσεων των παρεμβάσεων που υλοποιούνται σε ετήσιους κύκλους.

Κεντρικός στόχος των αξιολογήσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 είναι η εξαγωγή συνδυαστικών συμπερασμάτων ανάμεσα στους επιμέρους στόχους που έχουν τεθεί από το ίδιο το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και στην αποτελεσματικότητα των δράσεων που αυτό υλοποιεί. Υπ' αυτή την έννοια οι επιμέρους μελέτες που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη, καθώς και όσες προγραμματίζονται, δεν μπορούν να μη λάβουν υπόψη τους τις νέες οπτικές σχετικά με τις παρεμβάσεις των ΕΠ, όπου η έμφαση πλέον μετατοπίζεται από τη λογική των αριθμητικών μετρήσεων των δεικτών στα ευρύτερα αποτελέσματα που παράγονται για τους ωφελομένους.

Με δεδομένο ότι η επιλογή των μελετών του εγκεκριμένου Σχεδίου Αξιολόγησης βασίστηκε αρχικά σε κριτήρια κάλυψης της στοχοθεσίας του Προγράμματος και αντιπροσωπευτικής βαρύτητας των παρεμβάσεων, η εφαρμογή του Σχεδίου Αξιολόγησης παρακολουθεί δυναμικά την λογική της σταδιακής υλοποίησης του Ε.Π.

1.2 Η προγραμματική περίοδος 2021-2027

1.2.1 Στόχοι Πολιτικής Συνοχής 2021-2027

Οι πολιτικές της ΕΕ την περίοδο 2021-2027 καθοδηγούνται από πέντε κύριους στόχους:

- μια Εξυπνότερη Ευρώπη, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- μια Πιο Πράσινη Ευρώπη χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- μια Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα
- μια Πιο Κοινωνική Ευρώπη, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη
- μια Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ

Σε εθνικό επίπεδο το νέο Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027 (ΕΣΠΑ 2021-2027) αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021.

Οι επιλογές πολιτικής του νέου ΕΣΠΑ ανά Στόχο Πολιτικής διαμορφώνονται ως εξής:

ΣΠ1: Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν) καθώς και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας. Η ασφαλής, γρήγορη και αξιόπιστη πρόσβαση στο διαδίκτυο για όλους και η παροχή καλύτερων ψηφιακών υπηρεσιών από το κράτος στους πολίτες και τις επιχειρήσεις σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού, θα συμβάλει καθοριστικά στην επίτευξη της ανωτέρω στοχοθεσίας.

ΣΠ2: Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση / ψύξη, τη μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, μέσω – μεταξύ άλλων – της πρωτοβουλίας GReco Islands, την ενίσχυση διασυνοριακών έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση ενέργειας (πχ αντλησιοταμίευση, μπαταρίες), την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

ΣΠ3: Στοχεύει στην ανάπτυξη πράσινων μεταφορών και τη διασφάλιση ασφαλούς, ομαλής και οικονομικά αποτελεσματικής λειτουργίας του τομέα μεταφορών ενισχύεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών και εφοδιαστικής, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για Βιώσιμη και

Έξυπνη Κινητικότητα (Sustainable and Smart Mobility Strategy SSMS). Βασική προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μεταφορών (ITS) τόσο σε ολόκληρο το δίκτυο, όσο και σε αστικές περιοχές.

ΣΠ4: Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά σύμφωνα με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Οι παρεμβάσεις σε όλους τους τομείς πολιτικής θα επιλέγονται στη βάση διαπιστωμένων αναγκών, διαθεσιμότητας υποδομών και υπηρεσιών και λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες των περισσότερο υποβαθμισμένων περιοχών.

ΣΠ5: Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) θα εφαρμοστούν σε περιοχές με τα εξής χαρακτηριστικά:

- (α) αναπτυξιακή υστέρηση, μείωση πληθυσμού και ύπαρξη σημαντικών εμποδίων ανάπτυξης,
- (β) ύπαρξη περιορισμένων διασυνδέσεων με αστικά κέντρα και μειωμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες,
- (γ) ύπαρξη προϋποθέσεων για ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία οικονομιών συσσωμάτωσης,
- (δ) ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων με δυνατότητες αξιοποίησης για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ο προϋπολογισμός του νέου ΕΣΠΑ ανέρχεται σε 26,2 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 20,9 δισ. ευρώ αφορούν στην Ενωσιακή Στήριξη και 5,3 δισ. ευρώ στην Εθνική Συνεισφορά. Ειδικότερα ανά Στόχο Πολιτικής η κατανομή των πόρων έχει ως εξής:

- «πιο έξυπνη» Ελλάδα - 20% των πόρων
- «πιο πράσινη» Ελλάδα - 27% των πόρων
- «πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα - 8% των πόρων
- «πιο κοινωνική» Ελλάδα - 30% των πόρων
- Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της- 6% των πόρων
- Για τη Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση - 7% των πόρων

1.2.2 Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» (ΠΑΔΚΣ 2021-2027) αποτελεί Τομεακό Πρόγραμμα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ+ και συνολικό προϋπολογισμό 4.161.594.204€ (ΔΔ), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 22-06-2022. (ΕΕ C(2022)4446).

Το Πρόγραμμα στηρίζει την προώθηση των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) και καλύπτει το σύνολο των Περιφερειών της χώρας. Ειδικότερα, οι στρατηγικοί στόχοι του Προγράμματος είναι οι εξής:

- Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και ενίσχυση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)

- Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και ενίσχυση της ίσης πρόσβασης, χωρίς αποκλεισμούς, στην εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση
- Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας
- Προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας

Ο σχεδιασμός των παρεμβάσεων εντάσσεται στο συνολικό όραμα της χώρας, όπως αποτυπώνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, στο ΕΣΠΑ 2021-2027 και στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», αναφορικά με τη μετάβαση της χώρας σε μία νέα εποχή, μέσω θεμελιωδών οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τομεακές Εθνικές Στρατηγικές και το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ (αρχές ΕΠΚΔ, Κανονισμοί της ΠΠ 2021-2027, κ.α) και η υλοποίησή τους θα ακολουθεί τους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας.

Το ΠΑΔΚΣ 2021-2027 δομείται σε 7 Προτεραιότητες:

Προτεραιότητα 1 - Οριζόντιες Συστημικές Παρεμβάσεις: με παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό και ενίσχυση θεσμών και υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής ένταξης και υγείας και για τη βελτίωση της θεσμικής ικανότητας κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Προτεραιότητα 2 - Απασχόληση και Αγορά Εργασίας: με παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας, την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και τη βελτίωση της, για την προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των δύο φύλων στην αγορά εργασίας και για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων.

Προτεραιότητα 3 - Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση: με παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της ποιότητας και την ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συνάφειας της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, την προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και την προώθηση της δια βίου μάθησης.

Προτεραιότητα 4 - Δράσεις Κοινωνικής Καινοτομίας: με δράσεις κοινωνικής καινοτομίας και κοινωνικού πειραματισμού.

Προτεραιότητα 5 - Απασχόληση των Νέων: με δράσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων έως 29 ετών και την ένταξη των νέων 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης.

Προτεραιότητα 6 - Επισιτιστική Βοήθεια και Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης: με στοχευμένες δράσεις για τη στήριξη των απόρων και όσων διαβιούν σε κίνδυνο ακραίας φτώχειας, με έμφαση στη στήριξη των παιδιών.

Προτεραιότητα 7 – Τεχνική Βοήθεια.

Η κατανομή των πόρων του Προγράμματος στις ως άνω προτεραιότητες παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (Δ.Δ.)	% ΣΥΝΟΛΟΥ
Π 01	165.000.000	4%
Π 02	1.355.240.300	33%
Π 03	1.223.000.000	29%

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (Δ.Δ.)	% ΣΥΝΟΛΟΥ
Π 04	25.000.000	1%
Π 05	939.382.635	23%
Π 06	400.000.000	10%
Π 07	53.971.268	1%
ΣΥΝΟΛΟ	4.161.594.204	100%

2 Συνοπτικά συμπεράσματα αξιολογήσεων και μελετών ΕΠΑΝΑΔΒΜ

Στην παρούσα ενότητα καταγράφονται τα κυριότερα συμπεράσματα και διαπιστώσεις των μέχρι σήμερα ολοκληρωμένων μελετών και αξιολογήσεων του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020, όπως διατυπώνονται στα αντίστοιχα παραδοτέα τους. Οι ολοκληρωμένες αξιολογήσεις ή/και τμηματικά παραδοτέα περιλαμβάνουν τα εξής:

- Αξιολόγηση δράσεων Ειδικής Αγωγής του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ)
- Μελέτη για την Αναθεώρηση του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ κατά το έτος 2020
- Μέτρηση του κοινού δείκτη μακροπρόθεσμου αποτελέσματος Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) CR07 του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ και ΕΠ ΑνΕΚ
- Μελέτη για την Ενδιάμεση Αναθεώρηση και την Αποτίμηση προόδου του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020
- Μελέτη για την 2η Αξιολόγηση των παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020
- Αξιολόγηση των δράσεων «Εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» στο Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ και στα ΠΕΠ
- Μέτρηση των δεικτών Μακροπρόθεσμων Αποτελεσμάτων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020
- Αξιολόγηση δράσεων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Μελέτη για την αποτίμηση της δράσης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού»
- Μελέτη για την αξιολόγηση των συστημικών παρεμβάσεων του Ε.Π. ΑΝΑΔ 2007-2013 και του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020
- Αξιολόγηση των Παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων έτους 2015

Αναμένεται η επικαιροποίηση και επέκταση των συμπερασμάτων στο παραδοτέο Β.1.2, βάσει της ροής των παραδοτέων από τις πρόσφατα ανατεθείσες και υπό εκπόνηση μελέτες που περιλαμβάνουν:

- Μελέτη αξιολόγησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών δράσεων της ΕΠ 9.5
- Αξιολόγηση των Δράσεων των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων 10.1, 10.4, 10.3
- Αξιολόγηση των επιπτώσεων των παρεμβάσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 8.1
- Αξιολόγηση των δράσεων του επικοινωνιακού σχεδίου του ΕΠ 2014-2020»

- Μέτρηση δεικτών αποτελεσμάτων του ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ

2.1 Αξιολόγηση δράσεων Ειδικής Αγωγής του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ)

Η μελέτη αξιολόγησης των δράσεων της Ειδικής Αγωγής που υλοποιούνται με χρηματοδότηση από το ΕΚΤ, έχει το χαρακτήρα οριζόντιας αξιολόγησης για τις εξής δράσεις:

- Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020-2021) που εντάσσονται στο ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ,
- Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: α) του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020-2021) και β) των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2021 (σχολικά έτη 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020-2021),
- Ανάπτυξη Υποστηρικτικών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» (σχολικά έτη 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018) και Ενίσχυση Υποστηρικτικών Δομών Εκπαίδευσης (σχολικά έτη 2018-2019, 2019-2020 και 2020-2021) του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΑΝΑΔΕΔΒΜ.

Το πιο πρόσφατο διαθέσιμο Παραδοτέο την εν λόγω μελέτης είναι το «B: Έκθεση ποιοτικών ευρημάτων έρευνας» (Νοέμβριος 2022), όπου αποτυπώνονται τα προκαταρκτικά ευρήματα της αξιολόγησης των δράσεων Ειδικής Αγωγής. Σύμφωνα με την εν λόγω Έκθεση τα βασικά συμπεράσματα είναι τα εξής:

- Ως προς τις εκροές υπάρχει αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των στόχων και για τα τις τρεις δράσεις.
- Ως προς την αποδοτικότητα, βάσει της εξέλιξης του οικονομικού αντικειμένου, παρουσιάζονται υψηλά ποσοστά απορρόφησης για το Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των ΠΕΠ.
- Οι πράξεις της εξειδικευμένης υποστήριξης των ΠΕΠ υλοποιήθηκαν με μικρότερο μοναδιαίο κόστος ανά ωφελούμενο σε σχέση με το αρχικά προσδιορισμένο.
- Σχετικά με την συνάφεια και συνοχή των δράσεων Ειδικής Αγωγής επιβεβαιώνεται ότι είναι αποτέλεσμα Εθνικών Στρατηγικών και προτεραιοτήτων όπως η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, το Εθνικό Πλαίσιο Στρατηγικής για τη μείωση της σχολικής διαρροής στην Ελλάδα, το σχέδιο Στρατηγικής για την Αποϊδρυματοποίηση, ενώ λαμβάνουν υπόψη, κατά τον προγραμματικό σχεδιασμό τους και τις ανάγκες της ομάδας στόχου (άτομα με αναπηρία).
- Συνολικά για όλες τις προτεραιότητες ο βαθμός συνάφειας όλων των στόχων των Δράσεων, ανέρχεται σε 120% και κρίνεται ως ιδιαίτερα υψηλός.
- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, βάσει του δείκτη εκροής 11501

«Αριθμός Σχολικών μονάδων που επωφελούνται από εκπαιδευτικές παρεμβάσεις», είναι 123%, με 11.728 σχολικές μονάδες.

- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, βάσει του δείκτη εκροής 11501 «Αριθμός Σχολικών μονάδων που επωφελούνται από εκπαιδευτικές παρεμβάσεις», είναι 111%, με 23.935 σχολικές μονάδες.
- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, βάσει του δείκτη εκροής 11502 «Αριθμός μαθητών που επωφελούνται από εκπαιδευτικές παρεμβάσεις», είναι 119%. Ειδικά για τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, υπήρχε τεράστια απόκλιση από την αρχική εκτίμηση των αναγκών για τις εν λόγω περιοχές (επίτευξη 433%).
- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, βάσει του δείκτη εκροής 11502 «Αριθμός μαθητών που επωφελούνται από εκπαιδευτικές παρεμβάσεις», είναι 147%.
- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Ανάπτυξη Υποστηρικτικών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018) και Ενίσχυση Υποστηρικτικών Δομών Εκπαίδευσης (σχολικά έτη 2018-2019, 2019-2020 και 2020-2021) του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΑΝΑΔΕΔΒΜ, βάσει του δείκτη εκροής 11503 «Αριθμός δομών για την ένταξη παιδιών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», είναι 169%.
- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» των ΠΕΠ, βάσει του δείκτη εκροής 11501 «Αριθμός Σχολικών μονάδων που επωφελούνται από εκπαιδευτικές παρεμβάσεις», είναι 97%.
- Το ποσοστό επίτευξης για τη δράση «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» των ΠΕΠ, βάσει του δείκτη εκροής 11502 «Αριθμός μαθητών που επωφελούνται», είναι 99%.
- Το ποσοστό υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου του συνόλου των Πράξεων τη Δράση «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» είναι πολύ ικανοποιητικό καθώς ανέρχεται σε ποσοστό 82,26%.
- Οι πράξεις της Δράσης: «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικά έτη 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 και 2020- 2021)» των ΠΕΠ, εμφανίζουν μοναδιαίο κόστος

που κυμαίνεται από 6.700 έως 11.600 ευρώ ανά ωφελούμενο, με τη μέση τιμή να ανέρχεται σε 9.340 €.

2.2 Μέτρηση του κοινού δείκτη μακροπρόθεσμου αποτελέσματος Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) CR07 του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ και ΕΠ ΑνΕΚ

Το αντικείμενο της μελέτης αφορά στη μέτρηση της τιμής του κοινού δείκτη CR07 «Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους» στα ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ)» και «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ) 2016-2018», έως το 2018.

Τα κύρια συμπεράσματα της μελέτης έγκειται στα εξής:

- Στην προτεραιότητα 10i, που αφορά στους κατόχους διδακτορικού που προσφέρουν διδακτικές υπηρεσίες σε ελληνικά πανεπιστήμια για την απόκτηση ακαδημαϊκής εμπειρίας, φαίνεται να έχουν καλύτερη πρόοδο στην αγορά εργασίας σε σχέση με την προτεραιότητα 10i, που αφορά την επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Αυτό είναι λογικό, καθώς οι πρώτοι βρίσκονται στην αρχή της επαγγελματικής τους καριέρας και έχουν υψηλά προσόντα, ενώ οι δεύτεροι ήδη απασχολούνται και έχουν κάποια εργασιακή πείρα.
- Παρατηρείται ανομοιογένεια μεταξύ των προτεραιοτήτων ανά περιφέρεια, πιθανώς λόγω των διαφορετικών εργασιακών ευκαιριών που παρουσιάζονται σε κάθε περιοχή.
- Συμπερασματικά, η τιμή του δείκτη φαίνεται να εξαρτάται από τον συνδυασμό παραγόντων, όπως η εκπαίδευση, η Περιφέρεια και το φύλο, και όχι από έναν μεμονωμένο παράγοντα.

Οι βασικές συστάσεις της μελέτης περιλαμβάνουν τα εξής:

- Η κατάτμηση των προγραμμάτων σε διακριτούς άξονες/επενδυτικές προτεραιότητες οδήγησε στην ανάγκη για λεπτομερή αξιολόγηση των δεικτών σε μικρότερες κατηγορίες/επίπεδα και, ως εκ τούτου, σε αύξηση του αριθμού των δειγμάτων. Δεν είναι σαφές ποιος ήταν ο σκοπός αυτής της κατάτμησης, η οποία οδήγησε σε προβλήματα κατά την υλοποίηση της έρευνας. Ίσως στο μέλλον, οι αρμόδιες αρχές να εξετάσουν εάν αυτή η κατάτμηση είναι πρακτικά χρήσιμη και να συνοψίσουν κατηγορίες, όπου είναι εφικτό (π.χ. να μην υπάρχει ξεχωριστός άξονας για τη Στερεά Ελλάδα και το Νότιο Αιγαίο στα Προγράμματα, να μην γίνεται κατακερματισμός της δράσης της Εναρμόνισης σε 3 προτεραιότητες και σε 14 διαφορετικά Προγράμματα). Σε αυτήν την περίπτωση, οι δείκτες θα μπορούσαν να μετρηθούν με μικρότερα δείγματα, προσφέροντας έτσι ευκολότερη και οικονομικότερη ανάλυση.
- Οι τιμές των δεικτών απομονωμένοι δεν είναι εύκολο να ερμηνευθούν. Ωστόσο, η σύγκρισή τους με άλλες χώρες ή με προηγούμενες/μεταγενέστερες έρευνες θα μπορούσε να οδηγήσει σε χρήσιμα συμπεράσματα ή ακόμη και στοχοθέτηση σε μελλοντικά προγράμματα.
- Παρουσιάστηκε σημαντικό πρόβλημα με την εύρεση των τηλεφώνων των δικαιούχων. Τα τηλέφωνα, όπως αναφέρθηκε, αντλήθηκαν από το ΟΠΣ και εμφάνισαν κενά, εσφαλμένες εγγραφές ή ακόμη και μη πραγματικά τηλέφωνα. Αντίστοιχο και μεγαλύτερο πρόβλημα παρουσιάστηκε με τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις email. Στην ηλεκτρονική έρευνα, σημαντικό μέρος του χρόνου αφιερώθηκε στην ανεύρεση

των ηλεκτρονικών διευθύνσεων των συμμετεχόντων, καθώς δεν είχε προβλεφθεί η καταχώρισή τους στο Πληροφοριακό Σύστημα του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο να ζητείται και η ηλεκτρονική διεύθυνση email, η οποία θα καταχωρείται σε ξεχωριστό πεδίο από το τηλέφωνο, προκειμένου να είναι πιο αποτελεσματική η εύρεση των συμμετεχόντων.

2.3 Μελέτη για την 2^η Αξιολόγηση των παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020

Η Μελέτη περιλαμβάνει τα αξιολογητικά κριτήρια του Σχεδιασμού / Στρατηγικής, Υλοποίησης, Αποτελεσματικότητας, Αποδοτικότητας και Επιπτώσεων των πράξεων ΠΑΝ που χρηματοδοτήθηκαν από το Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ έως τις 30/6/2018.

Με βάση τα ποσοτικά και τα ποιοτικά ευρήματα η αξιολόγηση κατέληξε σε μια σειρά από συμπεράσματα που αφορούν τον σχεδιασμό/στρατηγική των δράσεων της ΠΑΝ, την υλοποίηση, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τέλος τα αποτελέσματα και τις επιδράσεις της ΠΑΝ. Τα σημαντικότερα ευρήματα είναι:

- Η επίτευξη τιμής στόχου για τον αριθμό των ωφελούμενων στις δράσεις της ΠΑΝ, σε σύγκριση με τους αρχικά προσδιορισμένους στόχους ήταν η προβλεπόμενη σε περισσότερες δράσεις, ενώ σε όσες δεν είχε επιτευχθεί (κατά τον αξιολογητή) αποδιδόταν σε υστέρηση καταχώρησης δεδομένων στο ΟΠΣ για τις συγκεκριμένες πράξεις.
- Οι ωφελούμενοι από τις πράξεις εκφράζουν σε μεγάλο βαθμό την ικανοποίησή τους για τις υλοποιηθείσες πράξεις, αν και η ικανοποίηση αυτή δεν είναι ομοιόμορφη για όλες τις πράξεις.
- Θετικά στοιχεία περιλαμβάνουν την αποδοχή των δράσεων από τους ωφελούμενους, την επιθυμία των συμμετεχόντων να επαναλάβουν παρόμοιες δράσεις και την αποδοχή ότι το πρόγραμμα συμβάλλει στην αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων των ωφελούμενων. Επιπλέον, το πρακτικό κομμάτι αξιολογήθηκε θετικότερα από το θεωρητικό.
- Η εφαρμογή των πράξεων της ΠΑΝ φαίνεται να επικεντρώνεται περισσότερο στην ικανοποίηση βραχυπρόθεσμων στόχων εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας παρά σε μακροπρόθεσμα θετικά αποτελέσματα με ευρύτερες επιπτώσεις στην αγορά εργασίας, όσον αφορά την απασχόληση και τη διατήρηση αυτής για τους νέους.
- Τόσο το ποσοτικό όσο και το ποιοτικό χαρακτηριστικό της απασχόλησης που προσφέρεται στους ωφελούμενους της ΠΑΝ αξιολογούνται ως μη ιδιαίτερα ικανοποιητικά (περιορισμένος αριθμός θέσεων, σχετικά μικρή διάρκεια και χαμηλός μισθός). Το ποσοστό των ωφελούμενων που έλαβαν προσφορά εργασίας κινείται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα μεταξύ 15% και 20%.
- Όσον αφορά τα επίπεδα αμοιβών, γενικά κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα (μεταξύ 300€ και 600€), αντανακλώντας το γενικό επίπεδο αμοιβών των νέων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας.
- Παρατηρήθηκε η ανάγκη για επιπλέον ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης που θα επικεντρώνονται στην πρακτική άσκηση και την ταυτόχρονη ενίσχυση της ζήτησης, προκειμένου η απασχόληση των νέων να γίνει πιο μόνιμη και ελκυστική από άποψη αμοιβής.

2.4 Αξιολόγηση των δράσεων «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» στο Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ και στα ΠΕΠ

Η μελέτη είναι οριζόντια και καλύπτει την εκ των υστέρων (ex post) αξιολόγηση για τις δράσεις «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής» των δύο πρώτων κύκλων (σχολικά έτη 2014-2015 και 2015-2016) και την ενδιάμεση (on –going) αξιολόγηση του σχεδιασμού του τρίτου κύκλου (σχολικό έτος 2016-2017), όπως αυτές υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ και στα ΠΕΠ.

Η αξιολόγηση των δράσεων εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής στον ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ και στα ΠΕΠ κατέληξε στα εξής:

- Η συνεισφορά της δράσης στη διατήρηση της απασχόλησης είναι ιδιαίτερα σημαντική, ιδίως όσον αφορά τη διατήρηση της απασχόλησης των εργαζομένων ωφελουμένων γυναικών. Συγκεκριμένα, το 90% των ωφελουμένων που ανέφεραν ότι εργάζονταν κατά την ένταξη του παιδιού τους στη δράση, δηλώνουν ότι εξακολουθούν να εργάζονται, ανεξαρτήτως του κύκλου στον οποίο συμμετείχαν.
- Όσον αφορά το πρόγραμμα εναρμόνισης, το 80% των ωφελουμένων γυναικών αναφέρει ότι η απελευθέρωσή τους από τη φροντίδα του παιδιού τους βοήθησε να διατηρήσουν την εργασιακή τους θέση, ενώ το 20% αναφέρει ότι τους βοήθησε να εξελιχθούν επαγγελματικά. Επιπλέον, περίπου το 6,5% αναφέρει ότι τους βοήθησε να βρουν μια καλύτερη εργασία σε σχέση με αυτή που είχαν κατά την ένταξη του παιδιού τους στη δράση.
- Το 61% των ωφελουμένων συμφωνεί με την αλλαγή της στόχευσης της δράσης προς όφελος των ανέργων, ενώ το 90% των ανέργων υποστηρίζει αυτή την αλλαγή.
- Η δράση έχει θετική επίδραση στη συμμετοχή των ωφελουμένων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Τόσο οι φορείς παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φύλαξης παιδιών, όσο και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον κλάδο, αναγνωρίζουν τη θετική συνεισφορά της δράσης.
- Ωστόσο, η δράση μόνη της δεν επαρκεί για να δημιουργήσει την απαραίτητη ώθηση για την ένταξη ή επανένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας. Έχει διαπιστωθεί η ανάγκη για στοχευμένες συνεργίες με άλλες πολιτικές και προγράμματα που συμβάλλουν προς αυτήν την κατεύθυνση.
- Οι σημαντικότερες δυσκολίες που παρατηρήθηκαν από την ποσοτική έρευνα αφορούν κυρίως τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων συμμετοχής από τους ωφελούμενους και τη διαδικασία τοποθέτησης των παιδιών στις δομές.
- Σχετικά με τη διαδικασία τοποθέτησης των παιδιών, προβλήματα εντοπίστηκαν στην ανάγκη συστηματικής αναζήτησης δομής μέχρι την εύρεση διαθέσιμης θέσης, στην ανάγκη αποστολής του παιδιού σε δομή που δεν ήταν η πρώτη επιλογή λόγω έλλειψης διαθέσιμων θέσεων, και στο κόστος μετακίνησης λόγω της απόστασης των δομών που ήταν κοντά και δεν είχαν διαθέσιμες θέσεις.

2.5 Μέτρηση των δεικτών Μακροπρόθεσμων Αποτελεσμάτων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020

Το αντικείμενο της μελέτης αφορά στην παρουσίαση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων από τη μέτρηση των δεικτών μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων ΠΑΝ για το διαστήματα 2015 – 2017. Τα κύρια ευρήματα στα οποία κατέληξε η έρευνα ως προς την κατάσταση απασχόλησης μετά την συμμετοχή ήταν τα εξής:

- Έξι (6) μήνες μετά την ολοκλήρωση της Παρέμβασης, η κατάσταση των ερωτηθέντων ωφελουμένων στην αγορά εργασίας, την κατάρτιση ή την εκπαίδευση ήταν η εξής: το 61% ήταν άνεργοι, από τους οποίους το 57% ήταν εγγεγραμμένοι στον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ενώ το 4% δεν ήταν εγγεγραμμένοι. Το 33% εργαζόταν (CR 11), το 1% αυτοαπασχολούνταν (CR 12), το 1% συμμετείχε σε πρόγραμμα πρακτικής άσκησης, το 4% ήταν μαθητές, σπουδαστές ή φοιτητές ή συμμετείχε σε πρόγραμμα κατάρτισης, ενώ το 5% συμμετείχε σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε επαγγελματικό προσόν (CR 10).
- Από τους ερωτηθέντες που συμμετείχαν στην Παρέμβαση, το 55% εργαζόταν με σύμβαση αορίστου χρόνου, το 43% με σύμβαση ορισμένου χρόνου, και η μέση διάρκεια της απασχόλησής τους ήταν 7,3 μήνες.
- Το 50% των ερωτηθέντων διατηρούν τη θέση εργασίας που είχαν έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της Παρέμβασης της ΠΑΝ, ενώ το υπόλοιπο 50% δεν εργάζεται πλέον στην ίδια θέση, με κύριους λόγους τη λήξη της σύμβασης (57%), παραίτηση/οικειοθελής αποχώρηση (29%) και απόλυση (8%).
- Η μέση μηνιαία καθαρή αμοιβή για τις θέσεις απασχόλησης που είχαν οι ωφελούμενοι της ΠΑΝ έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της Παρέμβασης ανέρχεται σε 486€. Το 21% από αυτούς αμείβεται με μηνιαίο μισθό χαμηλότερο των 400€, ενώ μόνο το 11% έχει μηνιαία αποδοχή πάνω από 600€. Ειδικότερα, ο μέσος μισθός για τους συμμετέχοντες ηλικίας 18 έως 24 ετών ανέρχεται σε 465€, ενώ για την ηλικιακή ομάδα 25 έως 29 ετών ανέρχεται σε 510€.

Αντίστοιχα η αξιολόγηση των θέσεων απασχόλησης που κατείχαν οι ωφελούμενοι της ΠΑΝ έξι μήνες μετά την έξοδό τους από την Παρέμβαση έδειξε τα εξής:

- Το 88% των ερωτηθέντων ωφελουμένων που εργάζονταν έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση ή την πρόωρη αποχώρησή τους από την Παρέμβαση έλαβαν μόνο μια προσφορά εργασίας, ενώ το 12% δέχτηκε περισσότερες από μια, με μέσο όρο 2,2 επιπλέον προσφορές.
- Για το 44% των ωφελουμένων που εργάζονταν και διαθέτουν επαγγελματική εμπειρία, θεωρείται ότι υπάρχει ισχυρή συνάφεια της εν λόγω θέσης εργασίας με την προγενέστερη επαγγελματική τους εμπειρία (τουλάχιστον μεγάλη), ενώ για το 20% δεν εντοπίζεται καμία συνάφεια.
- Οι θέσεις εργασίας στη συντριπτική τους πλειοψηφία (94%) προήλθαν από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, ενώ το 6% από τον στενό (5% ΝΠΔΔ) ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα (1% ΝΠΙΔ).
- Οι ωφελούμενοι που έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση ή την πρόωρη αποχώρησή τους από την Παρέμβαση δήλωσαν αυτοαπασχολούμενοι αποτελούν μόνο το 1% και αφορούν κυρίως μικρές ή ατομικές επιχειρήσεις (μέσος όρος υπαλλήλων: 1). Επίσης, 8 στους 10 ωφελούμενους λειτουργούσαν αδιάλειπτα την αυτοαπασχόλησή τους έως τη χρονική στιγμή διεξαγωγής της τηλεφωνικής έρευνας,

ενώ περίπου 1 στους 3 δήλωσε ότι η συμμετοχή του στην ΠΑΝ ήταν προωθητική για την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης.

- Η συνάφεια του αντικειμένου του προγράμματος κατάρτισης και του αντικειμένου της θέσης εργασίας χαρακτηρίζεται από το 45% των ερωτηθέντων ως τουλάχιστον μεγάλη, ενώ η ικανοποίηση των εργαζομένων από τη θέση απασχόλησης είναι μεγάλη στο 63% των ωφελουμένων.
- Όσον αφορά την αξιολόγηση των προγραμμάτων στο πλαίσιο της ΠΑΝ και την συμβολή τους στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας των ωφελουμένων, οι μισοί περίπου από τους ερωτηθέντες (49%) ήταν θετικοί, υποστηρίζοντας ότι συνέβαλαν πολύ ή/και απόλυτα στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα
- Οι βασικότερες όψεις της συμβολής στην ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας των ωφελούμενων, που παρουσιάζονται από τη μελέτη, είναι η διεύρυνση και η απόκτηση γνώσεων και πρακτικών δεξιοτήτων. Το 93% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι είναι ευνοϊκά διακείμενοι για τη συνέχιση της υλοποίησης Προγραμμάτων ομοειδούς χαρακτήρα και στόχευσης.

2.6 Μελέτη αποτίμησης της δράσης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού»

Η Μελέτη «Αποτίμηση της απόκτησης Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού» εκπονήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης κατά το 2017 και εστίασε στην δράση «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού» (Πρόσκληση ΕΔΒΜ20). Τα σημαντικότερα ευρήματα είναι τα ακόλουθα:

Ως προς την ενίσχυση διδακτικών δεξιοτήτων στους υπότροφους-ωφελούμενους:

- Το 14,8% των ωφελούμενων που απασχολήθηκαν στη Δράση δεν είχαν καμία προηγούμενη διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση. Από αυτούς, το 40,5% είχε αυτόνομη διδακτική εμπειρία, εκ των οποίων το 8,3% είχε την πιο πρόσφατη διδακτική εμπειρία του σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Το 15,7% των ωφελουμένων ήταν άνεργοι, καθώς δεν είχαν άλλη παράλληλη απασχόληση.
- Η πλειονότητα των ωφελούμενων (84,8%) ανέλαβε τη διδασκαλία μαθήματος για ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο. Ένα ποσοστό 9,8% συμμετείχε στη Δράση για δύο εξάμηνα, διδάσκοντας στο ίδιο ίδρυμα διαφορετικό μάθημα, 3,9% συμμετείχε στη δράση για δύο εξάμηνα διδάσκοντας σε διαφορετικό ίδρυμα, ενώ τέλος ένα μικρό ποσοστό 1,9% συμμετείχε στη δράση για δύο εξάμηνα διδάσκοντας στο ίδιο ίδρυμα, το ίδιο μάθημα.
- Η μεγάλη πλειονότητα των υποτρόφων αξιολόγησε τη Δράση ως πολύ ικανοποιητική ή ικανοποιητική (77,8%). Οι κύριοι παράγοντες ικανοποίησης αφορούσαν τον εμπλουτισμό του βιογραφικού (98,3%), τα κριτήρια επιλογής του προσωπικού (99%), την απόκτηση περαιτέρω δεξιοτήτων (96,7%), τη δικτύωση με την ακαδημαϊκή κοινότητα (90%).
- Η συμμετοχή στη Δράση και η διδασκαλία συνέβαλε στην εξοικείωση των υποτρόφων και σε άλλες ακαδημαϊκές και ερευνητικές δραστηριότητες, όπως η προετοιμασία ερευνητικής πρότασης για

χρηματοδότηση (38,6%), η υποβολή επιστημονικής δημοσίευσης και η συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια (47,3%) και άλλα.

Ως προς τις επιπτώσεις των δράσεων στα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και την ευρύτερη ακαδημαϊκή κοινότητα εκτιμάται ότι η δράση επίσης είχε θετικές επιδράσεις. Συγκεκριμένα:

- Οι υπότροφοι αξιοποίησαν σε μεγάλο βαθμό καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας, όπως διαδραστικά μέσα (74,1%), συνεργατική μάθηση (69,5%), εναλλαγή ρόλων και σεναρίων (46,7%).
- Η Δράση συνέβαλε στη δημιουργία δικτύωσης και συνεργατικών σχέσεων μεταξύ των ωφελούμενων και των μελών ΔΕΠ.
- Οι περισσότεροι πρόεδροι τμημάτων που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν θετικές επιδράσεις της Δράσης στα τμήματά τους, όπως την ανανέωση του προσωπικού (82,5%) και τον ενισχυμένο ενδιαφέρον των φοιτητών για τη διδασκαλία από νέους επιστήμονες (70%), ενώ επισήμαναν τη συμβολή της Δράσης στην αντιμετώπιση της έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού στη διδασκαλία (75%).
- Η Δράση είχε λιγότερη επίδραση στον εμπλουτισμό των προγραμμάτων σπουδών, καθώς τα μαθήματα που δίδαξαν οι ωφελούμενοι της Δράσης είχαν ήδη περιληφθεί στους οδηγούς σπουδών κατά 78%. Ωστόσο, η Δράση συνέβαλε σημαντικά στον εκσυγχρονισμό του περιεχομένου αυτών των μαθημάτων.
- Όσον αφορά την αξιολόγηση του συστήματος διαχείρισης και υλοποίησης της Δράσης, η πρόσκληση αξιολογήθηκε θετικά όσον αφορά τη σαφήνεια και τα κριτήρια επιλογής των ωφελουμένων, αλλά επισημάνθηκε η ανάγκη βελτίωσης του πλαισίου υλοποίησης και του συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ΑΕΙ).

Όσον αφορά τις επιπτώσεις της Δράσης σε σχέση με την αποτροπή της φυγής εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εκπαίδευσης προς χώρες του εξωτερικού (brain drain), η συμμετοχή στη Δράση απέτρεψε σχεδόν τον μισό αριθμό (48,9%) από όσους αναζητούσαν επαγγελματική αποκατάσταση στο εξωτερικό να εγκατασταθούν εκτός Ελλάδας, συντελώντας έτσι στην ανακούφιση της διαρροής ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εκπαίδευσης προς χώρες του εξωτερικού για την αναζήτηση εργασίας.

2.7 Αξιολόγηση δράσεων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Το έργο “Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης” (MIS 5010794) που εντάσσεται στο Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020, έχει ως στόχο την αποτίμηση των παρακάτω ερευνητικών δράσεων:

- Ενίσχυση του Ανθρώπινου Ερευνητικού Δυναμικού μέσω της Υλοποίησης Διδακτορικής Έρευνας (ΕΔΒΜ 10)
- Ενίσχυση Μεταδιδακτόρων Ερευνητών/Ερευνητριών (ΕΔΒΜ 11)
- Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δεύτερου Κύκλου Σπουδών (ΕΔΒΜ 31)
- Υποστήριξη Ερευνητών με έμφαση στους νέους Ερευνητές (ΕΔΒΜ 34)
- Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού (ΕΔΒΜ 82)

Τα αποτελέσματα των εργασιών αποτίμησης ανά δράση παρουσιάζονται στην συνέχεια.

Ενίσχυση του Ανθρώπινου Ερευνητικού Δυναμικού μέσω της Υλοποίησης Διδακτορικής Έρευνας (ΕΔΒΜ 10)

Σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.10: Αποτίμηση της Δράσης ΕΔΒΜ10 «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» Α' κύκλος 2017-2019 τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

- Η πλειονότητα των υπότροφων (65%) ήταν γυναίκες, και το 62% τους ήταν άνεργοι. Η παροχή υποτροφίας σε αυτούς τους ανέργους ωφελούμενους είχε ιδιαίτερα θετική επίδραση, καθώς παρείχε μια πηγή εσόδων σε ένα πιθανώς δύσκολο οικονομικό περιβάλλον.
- Οι υπότροφοι συμμετείχαν ενεργά στην επιστημονική κοινότητα, με τους περισσότερους να έχουν λάβει μέρος σε διεθνή και εγχώρια επιστημονικά συνέδρια και να έχει δημοσιεύσει άρθρα σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά.
- Οι υπότροφοι θεωρούν ότι τα ερευνητικά τους αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιηθούν στην πραγματική οικονομία (πάνω από το 60%), ειδικά στους τομείς της Γεωργίας και Κτηνιατρικής, καθώς και των Επιστημών Μηχανικού και Τεχνολογίας.
- Η υποτροφία αναμένεται να έχει σημαντικό αντίκτυπο στη σταδιοδρομία των υπότροφων. Η πλειονότητα επιδιώκει να αποκτήσει εργασιακή θέση με ερευνητικό ή διδακτικό αντικείμενο, και ελπίζει σε αναβαθμίσεις στην επαγγελματική τους κατάσταση.
- Συνολικά, ο γενικός βαθμός ικανοποίησης από την Δράση κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα, με σχεδόν το 85% των ωφελούμενων να δηλώνει πολύ ικανοποιημένο ή ικανοποιημένο. Ωστόσο, υπήρξαν ορισμένα θέματα που μπορούν να βελτιωθούν, όπως η διεύρυνση της οικονομικής κάλυψης των ερευνητικών δραστηριοτήτων και η αύξηση της διάρκειας της υποτροφίας.
- Τέλος, οι υπότροφοι θεωρούν ότι το αντικείμενο της Δράσης πρέπει να διατηρηθεί ως έχει, στοιχείο που συνηγορεί στην επιτυχία της Δράσης υποστήριξης των διδακτορικών σπουδών.

Ενίσχυση Μεταδιδασκτόρων Ερευνητών/Ερευνητριών (ΕΔΒΜ 11)

Σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.8: Αποτίμηση της Δράσης Αποτίμηση της Δράσης ΕΔΒΜ11 «Ενίσχυση Μεταδιδασκτόρων Ερευνητών/Ερευνητριών (ΕΔΒΜ11)» Α' κύκλος 2017-2019, τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της Δράσης για την υποστήριξη μεταδιδασκτόρων, τα βασικά σημεία που προκύπτουν είναι τα εξής:

- Οι μεταδιδάκτορες θεωρούν την εμπάθυση στο θεματικό αντικείμενο της έρευνάς τους ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη συμμετοχή τους στη Δράση, ακολουθούμενο από τη διερεύνηση μελλοντικών προοπτικών εργασίας.
- Οι μεταδιδάκτορες έχουν προχωρήσει σε επιστημονικές δημοσιεύσεις και συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στη Δράση.
- Η Δράση συνέβαλε στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των μεταδιδασκτόρων, ειδικά στον τομέα της διαχείρισης πόρων και χρόνου, της γραπτής επικοινωνίας και της υπεύθυνης συγγραφής.
- Παρόλο που η Δράση επιδιώκει τη συνεργασία των μεταδιδασκτόρων με επιχειρήσεις, η πλειονότητα δεν ανέπτυξε κάποια συνεργασία με επιχείρηση.

- Ο αντίκτυπος της Δράσης στη σταδιοδρομία των μεταδιδακτόρων αναμένεται να είναι σημαντικός, με την πλειονότητα να επιδιώκει να αποκτήσει εργασιακή θέση με ερευνητικό ή διδακτικό αντικείμενο.
- Ο γενικός βαθμός ικανοποίησης των μεταδιδακτόρων από τη Δράση είναι υψηλός, με πάνω από 85% να δηλώνει πολύ ικανοποιημένος ή ικανοποιημένος.
- Η Δράση συνέβαλε στην παραγωγή ερευνητικού έργου που υπό άλλες συνθήκες δεν θα είχε παραχθεί.
- Τα πεδία που επιδέχονται βελτίωσης εστιάζουν κυρίως στη διεύρυνση της οικονομικής κάλυψης των ερευνητικών δραστηριοτήτων και στην αύξηση της διάρκειας του έργου. Η πλειονότητα των μεταδιδακτόρων θεωρεί ότι το αντικείμενο της Δράσης πρέπει να διατηρηθεί ως έχει, υποστηρίζοντας την επιτυχία της.

Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δεύτερου Κύκλου Σπουδών

Σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.13: Αποτίμηση της Δράσης ΕΔΒΜ31 «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δεύτερου Κύκλου Σπουδών» Α' κύκλος 2017-2019, τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

- Η πλειονότητα των υπότροφων που υποστηρίχθηκαν από τη Δράση ήταν γυναίκες, με ποσοστό πάνω από 65%. Αυτό υποδεικνύει την ενίσχυση και την προώθηση της γυναικείας επιστημονικής και ακαδημαϊκής σταδιοδρομίας.
- Το 52% των υπότροφων ήταν άνεργοι, πράγμα που υπογραμμίζει την σημασία της υποτροφίας ως πηγή εσόδων για εκείνους που βρίσκονταν χωρίς εργασία.
- Οι υπότροφοι παρουσίασαν σημαντική επιστημονική παραγωγή, με τους περισσότερους να έχουν συμμετάσχει σε διεθνή και εγχώρια επιστημονικά συνέδρια, καθώς και σε δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων.
- Οι υπότροφοι (ποσοστό 40%) αντιλαμβάνονται τις προοπτικές αξιοποίησης των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων από επιχειρήσεις και την πραγματική οικονομία, κυρίως στα πεδία των Επιστημών Μηχανικού και Τεχνολογίας και των Γεωργικών Επιστημών και Κτηνιατρικής.
- Η πλειονότητα δεν ανέπτυξε κάποια συνεργασία με επιχείρηση, παρότι θεωρούν την προοπτική αυτή ενδιαφέρουσα.
- Ο αντίκτυπος στη σταδιοδρομία των υπότροφων αναμένεται να είναι σημαντικός. Η πλειονότητα θα επιδιώξει να αποκτήσει εργασιακή θέση με ερευνητικό ή διδακτικό αντικείμενο.
- Η υποτροφία συνέβαλε σημαντικά στην έγκαιρη ολοκλήρωση της διατριβής των υπότροφων και για ποσοστό περίπου 40%, η συμβολή της Δράσης ήταν αποφασιστική για την έναρξη και ολοκλήρωση της διατριβής.
- Ο γενικός βαθμός ικανοποίησης από τη Δράση ήταν υψηλός, με πάνω από το 85% των ωφελούμενων να δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι ή ικανοποιημένοι.
- Τα πεδία που χρήζουν βελτίωσης εστιάζουν στη διεύρυνση της οικονομικής κάλυψης των ερευνητικών δραστηριοτήτων και την αύξηση της διάρκειας της υποτροφίας. Παράλληλα, η πλειονότητα των ωφελούμενων υποστηρίζει τη διατήρηση του αντικείμενου της Δράσης όπως έχει, γεγονός που υποστηρίζει την επιτυχία της πρωτοβουλίας υποστήριξης των διδακτορικών σπουδών.

Υποστήριξη Ερευνητών με έμφαση στους νέους Ερευνητές

Η αποτίμηση της Δράσης έγινε ανά κύκλο. Αρχικά, σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.15: Αποτίμηση της Δράσης ΕΔΒΜ34 « Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές (ΕΔΒΜ34)» Α' κύκλος, τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

- Ο γενικός βαθμός ικανοποίησης είναι υψηλός, καθώς περισσότερο από το 85% των ωφελούμενων θεώρησε τη συμμετοχή τους στη Δράση πολύ ικανοποιητική (25,6%) ή ικανοποιητική (60,0%).
- Το 90,6% των ωφελούμενων εκφράζει ενδιαφέρον να συμμετάσχει ξανά σε περίπτωση προκήρυξης επόμενου κύκλου της Δράσης, βασιζόμενο στην προηγούμενη εμπειρία τους, ενώ το 97,2% τους θα πρότειναν σε άλλους συναδέλφους να συμμετέχουν σε αντίστοιχες ερευνητικές Δράσεις και δραστηριότητες.
- Η Δράση αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα για την παραγωγή ερευνητικού έργου που διαφορετικά δεν θα υλοποιούνταν, με ποσοστό 71,7% των περιπτώσεων. Το 16,1% δεν θα είχε ασχοληθεί καθόλου με αυτήν την ερευνητική δραστηριότητα.
- Η συμμετοχή στη Δράση επηρέασε καθοριστικά την αφοσίωσή τους στο θεματικό τους αντικείμενο, με ποσοστό 58,9%.
- Οι περιοχές που χρήζουν βελτίωσης αφορούν κυρίως σε: α) επέκταση της οικονομικής κάλυψης για ερευνητικές δραστηριότητες, όπως επισκευή ερευνητικού εξοπλισμού, έξοδα για δημοσιεύσεις, κλπ. (70,6%), β) τακτικό προγραμματισμό συναφών προκηρύξεων και υλοποίηση σχετικών έργων (61,5%), και γ) αύξηση της διάρκειας του έργου (60,0%).
- Η πλειονότητα των ερωτώμενων (61,7%) εκφράζει την άποψη ότι το αντικείμενο της Δράσης πρέπει να παραμείνει ως έχει.

Όσο αφορά στο Β' κύκλο, σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.30: Αποτίμηση της Δράσης ΕΔΒΜ103 « Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές», τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

- Η συμμετοχή των ωφελούμενων στη Δράση συνέβαλε σημαντικά στην επιστημονική παραγωγή τους. Σε μεγάλο βαθμό πραγματοποίησαν δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά ή συμμετείχε σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια. Αυτό υπογραμμίζει τη σημαντική συνεισφορά της υποτροφίας στην προώθηση της έρευνας και την ακαδημαϊκή προσέγγιση.
- Η πλειονότητα των νέων ερευνητών αναμένεται να επιδιώξει εργασιακή θέση με ερευνητικό ή διδακτικό αντικείμενο, υποδεικνύοντας τον κεντρικό ρόλο που παίζει η υποτροφία στην προώθηση της ακαδημαϊκής καριέρας.
- Η ικανοποίηση των ωφελούμενων από τη Δράση ήταν υψηλή.
- Το μεγαλύτερο μέρος αυτών θα είχε εκτελέσει μέρος μόνο αυτής της ερευνητικής δραστηριότητας, ενώ σημαντικό ποσοστό δεν θα είχε ασχοληθεί καθόλου αν δεν συμμετείχαν στη Δράση.
- Στο πλαίσιο της ευρύτερης αξιολόγησης της Δράσης, οι ωφελούμενοι προτείνουν βελτιώσεις στους τομείς της μείωσης του γραφειοκρατικού βάρους, της τακτικότερης προκήρυξης παρεμφερών δράσεων, της δυνατότητας ενσωμάτωσης ερευνητών εκτός πρότασης στις δημοσιεύσεις και της αξιοποίησης περισσότερων κονδυλίων για εξοπλισμό και συμμετοχή σε συνέδρια. Παρ' όλα αυτά, η πλειονότητα θεωρεί ότι το αντικείμενο της Δράσης πρέπει να διατηρηθεί ως έχει, δεδομένης της συνολικής ικανοποίησης που προκύπτει από τη συμμετοχή τους.

Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού

Η αποτίμηση της Δράσης έγινε ανά χρονιές υλοποίησης. Αρχικά, σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.6: Συνολική Έκθεση Αποτίμησης Δράσεων Ακαδημαϊκών Ετών 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019 «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού (ΕΔΒΜ20, ΕΔΒΜ45, ΕΔΒΜ82)», τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

- Οι συμμετέχοντες στις Δράσεις ΕΔΒΜ20, ΕΔΒΜ45 και ΕΔΒΜ82 εξέφρασαν υψηλό βαθμό ικανοποίησης, με πάνω από το 75% τους να αξιολογούν τη συμμετοχή τους ως πολύ ικανοποιητική ή ικανοποιητική.
- Περίπου το ήμισυ των υποτρόφων που ενδιαφέρονταν να μετεγκατασταθούν στο εξωτερικό δήλωσαν ότι συνεχίζουν την αναζήτηση εργασίας εκεί παρά τη συμμετοχή τους στη Δράση (51,1% στην ΕΔΒΜ20, 61,7% στην ΕΔΒΜ45, 54,5% στην ΕΔΒΜ82). Αντίθετα, η συμμετοχή στη Δράση αποτρέπει από την αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό για τους υπόλοιπους (48,9% στην ΕΔΒΜ20, 38,3% στην ΕΔΒΜ45, 45,5% στην ΕΔΒΜ82).
- Οι υπότροφοι των τριών κύκλων εντόπισαν τη διαδικασία και το χρόνο πληρωμής, καθώς και την παρεχόμενη υποστήριξη από το Τμήμα (υποδομές, χώρος γραφείου κ.λπ.), ως τα σημαντικότερα θέματα που πρέπει να βελτιωθούν από τα ΑΕΙ προκειμένου να βελτιωθεί η υλοποίηση της Δράσης.
- Η Δράση επέδρασε θετικά στο ακαδημαϊκό υπόβαθρο και το βιογραφικό των νέων επιστημόνων. Εκείνοι που δεν είχαν πρότερη διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση επιδίωξαν να αποκτήσουν διδακτική εμπειρία και σταδιακά αυξήθηκε ο αριθμός τους με την πρόοδο της Δράσης. Επιπλέον, η αύξηση των ιδρυμάτων της χώρας που παρείχαν διδακτική εμπειρία έδειξε την επίδραση της Δράσης στην ανανέωση του διδακτικού προσωπικού στα ΑΕΙ και στην προκήρυξη νέων διαθέσιμων θέσεων διδασκαλίας.

Όσο αφορά στον κύκλο του έτους 2019-2020, σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.2: Έκθεση Αποτίμησης Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού (ΕΔΒΜ96)» Ακαδημαϊκό έτος 2019-2020, τα κυριότερα συμπεράσματα είναι τα εξής:

- Η συμμετοχή στη Δράση αξιολογήθηκε ως πολύ ικανοποιητική ή ικανοποιητική από σχεδόν το 80% των υποτρόφων κατά το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020.
- Περίπου το 57,4% των υπότροφων δεν σκέφτεται να εγκατασταθεί στο εξωτερικό, ενώ το 21,7% εξακολουθεί να εξετάζει την προοπτική αυτή. Για το 20,9%, η συμμετοχή τους στη Δράση αποτρέπει την πιθανότητα μετεγκατάστασης.
- Κατά τον σχεδιασμό των επόμενων κύκλων της Δράσης, οι πανεπιστημιακοί υπότροφοι υποδεικνύουν τα ακόλουθα πεδία που χρήζουν βελτίωσης: α) θετική αξιολόγηση προηγούμενης διδακτικής εμπειρίας, β) έγκαιρη προκήρυξη της πρόσκλησης ενδιαφέροντος από το Ίδρυμα υποδοχής, γ) αξιολόγηση του δημοσιευμένου επιστημονικού έργου, δ) αυστηρότερο πλαίσιο υλοποίησης για τα εμπλεκόμενα ιδρύματα, και ε) διατήρηση του χρονικού περιθωρίου μετά τη λήξη του διδακτορικού για συμμετοχή.
- Η βελτίωση της υλοποίησης της Δράσης από τα ΑΕΙ εστιάζεται κυρίως στην διαδικασία και το χρόνο πληρωμής (67,8%), ακολουθούμενο από την υποστήριξη του Τμήματος στις υποδομές και τον χώρο γραφείου (46,7%).
- Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (75,2%) προτείνει να διατηρηθεί η ίδια μορφή της Δράσης, χωρίς αλλαγές στο αντικείμενό της.

Για τον κύκλο του έτους 2020-2021, σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.22: Έκθεση Αποτίμησης Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού (ΕΔΒΜ96)» Ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση είναι τα εξής:

- Πάνω από το 70% των υποτρόφων κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 αξιολόγησε τη συμμετοχή τους ως πολύ ικανοποιητική ή ικανοποιητική.
- Περίπου το 56,6% των υπότροφων δεν έχει σκεφτεί να εγκατασταθεί στο εξωτερικό, ενώ το 24,2% εξακολουθεί να εξετάζει αυτήν την προοπτική. Για το 19,3%, η Δράση αποτρέπει την πιθανότητα μετεγκατάστασης.
- Κατά τον σχεδιασμό των επόμενων κύκλων της Δράσης, οι πανεπιστημιακοί υπότροφοι υποδεικνύουν τους εξής τομείς που πρέπει να βελτιωθούν: α) θετική αναγνώριση προηγούμενης διδακτικής εμπειρίας (60,1%), β) λήψη υπόψη δημοσιευμένου επιστημονικού έργου (54,6%), γ) έγκαιρη προκήρυξη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το Ίδρυμα υποδοχής (54,1%), δ) αυστηρότερο πλαίσιο υλοποίησης για τα εμπλεκόμενα ιδρύματα (π.χ. σε θέματα χρονοπρογραμματισμού, πληρωμών κ.λπ. (45,7%), και ε) διατήρηση της προϋπόθεσης να μην έχει παρέλθει 10ετία από την απόκτηση διδακτορικού (22,2%).
- Οι προτάσεις βελτίωσης για την υλοποίηση της Δράσης από τα ΑΕΙ επικεντρώνονται κυρίως στη διαδικασία και το χρονικό πλαίσιο πληρωμής (66,9%), ενώ ακολουθεί η υποστήριξη από το Τμήμα σε υποδομές και χώρο γραφείου (49,1%).
- Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (72,7%) επιθυμεί να διατηρηθεί η ίδια μορφή της Δράσης χωρίς αλλαγές στο αντικείμενό της.

Τέλος, για τον κύκλο του έτους 2021-2020, σύμφωνα με το Παραδοτέο 1.23: Έκθεση Αποτίμησης Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού (ΕΔΒΜ96)» Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022, τα κυριότερα συμπεράσματα από την υλοποίηση της δράσης είναι τα εξής:

- Πάνω από το 70% των υποτρόφων κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 αξιολόγησε τη συμμετοχή τους ως πολύ ικανοποιητική ή ικανοποιητική.
- Περίπου το 58,1% των υπότροφων δεν έχει σκεφτεί να εγκατασταθεί στο εξωτερικό, ενώ το 24,2% εξακολουθεί να εξετάζει αυτήν την προοπτική. Για το 27,0%, η Δράση αποτρέπει την πιθανότητα μετεγκατάστασης.
- Κατά τον σχεδιασμό των επόμενων κύκλων της Δράσης, οι πανεπιστημιακοί υπότροφοι υποδεικνύουν τους εξής τομείς που πρέπει να βελτιωθούν: α) θετική αναγνώριση προηγούμενης διδακτικής εμπειρίας (55,7%), β) έγκαιρη προκήρυξη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το Ίδρυμα υποδοχής (57,2%), γ) λήψη υπόψη δημοσιευμένου επιστημονικού έργου (47,8%), δ) αυστηρότερο πλαίσιο υλοποίησης για τα εμπλεκόμενα ιδρύματα (π.χ. σε θέματα χρονοπρογραμματισμού, πληρωμών κ.λπ.) (47%), και ε) διατήρηση της προϋπόθεσης να μην έχει παρέλθει 10ετία από την απόκτηση διδακτορικού (20,7%).
- Οι προτάσεις βελτίωσης για την υλοποίηση της Δράσης από τα ΑΕΙ επικεντρώνονται κυρίως στη διαδικασία και το χρονικό πλαίσιο πληρωμής (69,7%), ενώ ακολουθεί η υποστήριξη από το Τμήμα σε υποδομές και χώρο γραφείου (50,4%).
- Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (65,5%) επιθυμεί να διατηρηθεί η ίδια μορφή της Δράσης χωρίς αλλαγές στο αντικείμενό της.

2.8 Αξιολόγηση των Παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων έτους 2015

Αξιολογήθηκαν οι Πράξεις της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) που εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν στον Άξονα Προτεραιότητας 3, Επενδυτική Προτεραιότητα 8.2. Όσον αφορά τον Σχεδιασμό/Στρατηγική για την υλοποίηση των δράσεων της ΠΑΝ διαπιστώνονται τα εξής:

- Οι παρεμβάσεις της ΠΑΝ αποτελούν στοχευμένες και ποιοτικές δράσεις, προσαρμοσμένες στις ανάγκες της κάθε συγκεκριμένης ομάδας-στόχου, με σκοπό την επίτευξη αποτελεσμάτων που θα ωφελήσουν τους νέους άνεργους για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.
- Οι δράσεις της ΠΑΝ περιλαμβάνουν τη σύνδεση της πρακτικής άσκησης με την απασχόληση, με στόχο τη μετατροπή των επιχειρήσεων σε χώρους μάθησης.
- Στην πράξη, οι δράσεις περιλαμβάνουν διαδικασίες που εξασφαλίζουν την αξιοπιστία της διαδικασίας, όπως το ηλεκτρονικό απουσιολόγιο.
- Η χρήση κουπονιού (voucher) και η εφαρμογή της λογικής του μοναδιαίου κόστους αποτελούν σημαντικές καινοτομίες, που θέτουν τον δικαιούχο στο επίκεντρο του σχεδιασμού και συντελούν στη μείωση της γραφειοκρατίας και, συνεπώς, στην επιτάχυνση των διαδικασιών έναρξης των δράσεων.

Τα κύρια σημεία κριτικής του σχεδιασμού/στρατηγικής των δράσεων εντοπίζονται στα εξής:

- Τα κριτήρια επιλογής των δικαιούχων δεν καλύπτουν εκείνους που δεν έχουν καταγεγραμμένη περίοδο ανεργίας, πράγμα που τους αποκλείει από τα προγράμματα. Δεν υπάρχει επαρκής καταγραφή των στοχευμένων ομάδων, των ειδικών χαρακτηριστικών και των αναγκών τους, αλλά ούτε και των αναγκών της αγοράς. Αυτό δημιουργεί την ανάγκη για ένα σύστημα διάγνωσης των αναγκών που θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όσον αφορά τις απαιτούμενες ειδικότητες και δεξιότητες.
- Η χρήση κουπονιού μπορεί να οδηγήσει σε πιθανές ανισοροπίες, καθώς πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρακτικές προσέλευσης των διαφόρων παρόχων, οι οποίες συχνά εμπίπτουν στο πλαίσιο του μη δίκαιου ανταγωνισμού. Επισημαίνεται η ανάγκη για αυστηρότερους κανόνες ενημέρωσης των δικαιούχων.
- Τα ευρήματα έχουν αποκαλύψει ανησυχίες σχετικά με τα χαλαρά πρότυπα πιστοποίησης των παρόχων εκπαίδευσης. Ο τελικός αριθμός πιστοποιημένων παρόχων είναι υπερβολικά μεγάλος και έχει προκαλέσει προβλήματα στη δημιουργία τμημάτων, ενώ έχουν εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα των εκπαιδευτικών υλικών, το πρόγραμμα σπουδών και τη διαδικασία επιλογής των εκπαιδευτών.

Σε ότι αφορά την υλοποίηση/εφαρμογή των δράσεων της ΠΑΝ τα βασικά σημεία είναι τα ακόλουθα:

Η προσπάθεια ενίσχυσης της απασχολησιμότητας των ομάδων-στόχου πραγματοποιήθηκε μέσα από την παροχή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης (θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση) σε συνδυασμό με υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής καθοδήγησης (επαγγελματική συμβουλευτική, σύζευξη, εποπτεία, ορισμός εργασιακού υπευθύνου) οι οποίες είχαν έντονο το στοιχείο της εξατομίκευσης στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά του κάθε ωφελούμενου.

Κατά την διασύνδεση θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης σε αρκετές περιπτώσεις διαπιστώθηκε δυσκολία αντιστοίχισης των δεξιοτήτων των ωφελουμένων με τις ανάγκες των επιχειρήσεων.

Η επικοινωνιακή προβολή της πρακτικής άσκησης στις επιχειρήσεις πρέπει να επανεξεταστεί υπό το σκεπτικό να μην συνεπάγεται ότι αυτή αφορά μόνο δράσεις εξασφάλισης εργαζομένων χωρίς μισθολογικό κόστος που καλύπτουν εποχικές ανάγκες γενικών καθηκόντων αλλά και θέσεις μόνιμου προσωπικού.

Διαπιστώθηκε η ανάγκη ύπαρξης ενός μόνιμου μηχανισμού παρακολούθησης της υλοποίησης, καταγραφής των προβλημάτων κατά την εφαρμογή των δράσεων και ανατροφοδότησης για την συνολικότερη βελτίωση της διαδικασίας υλοποίησης.

Τα σημαντικότερα ποσοτικά ευρήματα από την υλοποίηση των πράξεων της ΠΑΝ ήταν τα ακόλουθα:

Οι συμμετέχοντες στην παρέμβαση της ΠΑΝ την περίοδο αναφοράς της έκθεσης ήταν 26.395. Από αυτούς το 35% ήταν άνδρες και το 65% γυναίκες. Το 29% ανήκαν στη ηλικιακή ομάδα 18 έως 24 ετών και το 71% ήταν ηλικίας από 25 έως 29 ετών. Τέλος, το 62% ήταν απόφοιτοι δευτεροβάθμιας ή/και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 35% τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 3% εγκαταλείποντες την εκπαίδευση χωρίς προσόντα, απόφοιτοι γυμνασίου και Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.

Οι μειονεκτούσες ομάδες αφορούσαν το 30,5% (8.058 άτομα) επί του συνόλου των ωφελούμενων. Σύμφωνα με τα δεδομένα, το 94,3% αυτών ήταν μακροχρόνια άνεργοι από το οποίο συνάγεται ότι οι ωφελούμενοι σχεδόν στην ολότητά τους εμπίπτουν στις ομάδες στόχου όπως αυτές έχουν αποτυπωθεί ως βασικές προτεραιότητες και κατηγορίες επικέντρωσης στο πλαίσιο των παρεμβάσεων της ΠΑΝ.

Αναφορικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου NEETs -νέοι 15 έως 24 ετών εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, από την αξιολόγηση προέκυψε ότι αποτέλεσαν το 28,5% (7.520 άτομα) του συνόλου των συμμετεχόντων στις 2 εξεταζόμενες πράξεις της ΠΑΝ.

Από όσους ωφελούμενους δέχτηκαν προσφορά εργασίας, το 61% ήταν μισθωτοί, ενώ το 33% ήταν άνεργοι την περίοδο της έρευνας. Οι μέσοι όροι της καθαρής μηνιαίας αμοιβής ήταν 410€ για την ηλικιακή ομάδα 18-24 ετών και 460€ για αυτήν των 25-29 ετών.

Το 26% (6.806 συμμετέχοντες) δέχτηκε τουλάχιστον μια προσφορά εργασίας, θέση πρακτικής άσκησης, συμμετοχή συνεχιζόμενης εκπαίδευσης ή ανέλαβε δράση αυτοαπασχόλησης ή συμμετείχε σε πρόγραμμα κατάρτισης. Το 16% (2.976 άτομα) των ωφελούμενων της Δράσης «Επιταγή εισόδου για νέους ηλικίας 25 έως 29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας» και το 15% (1.134 άτομα) των ωφελούμενων της Δράσης «Επιταγή εισόδου για νέους ηλικίας 18 έως 24 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας» δέχτηκε προσφορά εργασίας. Η προσφορά εργασίας προέρχονταν από τις επιχειρήσεις που πραγματοποίησαν την πρακτική τους άσκηση κατά 84% και 82% αντίστοιχα. Οι προσφερόμενες θέσεις εργασίας έγιναν αποδεκτές από το 86% των συμμετεχόντων ηλικίας 25 έως 29 ετών και το 90% ηλικίας 18 έως 24 ετών αντίστοιχα.

Όσον αφορά την ποιότητα της εργασίας, από τους 4.110 συμμετέχοντες στη παρέμβαση της ΠΑΝ που δέχτηκαν προσφορά εργασίας αυτή αφορούσε κατά 32,8% πλήρη απασχόληση αορίστου χρόνου,

23,5% πλήρη απασχόληση ορισμένου χρόνου, 21,4% μερική απασχόληση ορισμένου χρόνου και 18,4% μερική απασχόληση αορίστου χρόνου.

2.9 Μελέτη για την αξιολόγηση των συστημικών παρεμβάσεων του Ε.Π. ΑΝΑΔ 2007-2013 και του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020

Η αξιολόγηση αφορά στην αποτίμηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης των σχεδίων δράσης των συστημικών παρεμβάσεων της περιόδου 2007-2013, όπως αυτά υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013», και στην εκ των προτέρων αξιολόγηση – ωρίμανση των παρεμβάσεων του Ε.Π. ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 σχετικά με τον εκσυγχρονισμό και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας με μία σειρά συστημικών παρεμβάσεων.

Όσο αφορά στην εκ των προτέρων (ex ante) αξιολόγηση των Συστημικών Παρεμβάσεων του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014- 2020 προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα ανά παρέμβαση.

- Συστημική Παρέμβαση 1: Ολοκλήρωση Συστήματος Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
Κρίθηκε ότι η λογική της παρέμβασης περιλαμβάνει συνεκτικό σχέδιο και είναι σαφώς διατυπωμένη με υψηλό επίπεδο σημαντικότητας της συστημικής παρέμβασης . Ταυτόχρονα, έχει αναγνωριστεί ο σημαντικός βαθμός συμπληρωματικότητας και συνέργειας μεταξύ των δράσεων της ΣΠ και άλλων τομεακών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Δεν διατυπώνεται ξεκάθαρα ο τρόπος αξιοποίησης των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας από τον κεντρικό μηχανισμό διακυβέρνησης των συστημάτων απασχόλησης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, για τη διαμόρφωση των αντίστοιχων πολιτικών κατευθύνσεων. Επιπλέον, δεν έχει περιγραφεί με σαφήνεια και επαρκή ποσοτική ανάλυση το σύστημα εκροών στο Σχέδιο Δράσης της εν λόγω συστημικής παρέμβασης.

Παρόλο που το πλέγμα των διοικητικών επιπέδων του Μηχανισμού θεωρείται ικανοποιητικό και κατάλληλο για την επίτευξη των τελικών στόχων της Συστημικής Παρέμβασης, στην πράξη παρουσιάζονται προβλήματα λόγω της πολυπλοκότητάς του και της έλλειψης ακριβούς και ορθολογικού πλαισίου για τον καθορισμό των καθηκόντων, αρμοδιοτήτων, υπευθυνοτήτων και χρονοπρογραμματισμού των ενεργειών που πρέπει να υλοποιηθούν σε κάθε διοικητικό επίπεδο.

- Συστημική Παρέμβαση 2: Επιχειρησιακή και λειτουργική αναδιοργάνωση του ΟΑΕΔ.
Η λογική της παρέμβασης είναι ορθά σχεδιασμένη, ενώ με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης Παρέμβασης αναμένονταν σημαντικές επιπτώσεις όπως η βέλτιστη κατανομή των πόρων του Οργανισμού, η δημιουργία μηχανισμών ανατροφοδότησης μεταξύ των μονάδων σχεδιασμού, υλοποίησης και αποτίμησης των πολιτικών, καθώς και η αναβάθμιση της ποιότητας και του επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και της ικανοποίησης των αναζητούμενων εργασίας και των εργοδοτών κ.α.

Παρατηρήθηκε μία ασυνέπεια μεταξύ της βαρύτητας της κατανομής του προϋπολογισμού σε σχέση με τους στόχους, δεδομένου ότι μόνο το ¼ της χρηματοδότησης κατευθύνθηκε για την επίτευξη του στόχου της μεταλλαγής των ΚΠΑ σε ΚΠΑ2, καθώς και στην ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης.

- Συστημική Παρέμβαση 3: Μηχανισμός Επιτήρησης της αγοράς Εργασίας/ Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ).

Η ανωτέρω συστημική παρέμβαση κρίνεται σε μεγάλο βαθμό θετικά ως προς την σημαντικότητα του προβλήματος που καλείται να αντιμετωπίσει. Σύμφωνα με την μελέτη στη ΣΠ 3, παρ' ότι δεν υπάρχει εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης κρίθηκε ότι προωθεί μια νέα στρατηγική που υπερβαίνει την μονοδιάστατη αντίληψη της καταπολέμησης της εργασιακής παραβατικότητας που ίσχυε κατά τη προηγούμενη περίοδο. Η νέα στρατηγική βασίστηκε σε οριζόντια διατομεακή προσέγγιση με την συμμετοχή πλήθος συναρμόδιων φορέων. Παράλληλα, προωθήθηκαν νέες δομές και υπηρεσίες όπως η δημιουργία Κέντρων Πληροφόρησης για ζητήματα της εργατικής νομοθεσίας, καθώς επίσης και επέκταση της δραστηριότητας των ελεγκτικών οργάνων της αγοράς εργασίας και σε νέους τομείς (πχ. αγροτικός τομέας, νοικοκυριά, κλπ.).

- Συστημική Παρέμβαση 4: Εθνικός Μηχανισμός συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής)

Κρίθηκε ότι η λογική της παρέμβασης είναι σε γενικές γραμμές καθαρή και σαφώς διατυπωμένη. Παρά την φαινομενική πολυπλοκότητα του σχήματος που εμπλέκεται στην υλοποίηση του κρίθηκε ως κατάλληλο για την απρόσκοπτη λειτουργία του. Το σύστημα δεικτών αποτελεσμάτων που έχει προβλεφθεί, χρήζει επαναπροσδιορισμού και περαιτέρω εξειδίκευσης, έτσι ώστε να μπορεί να αποτυπωθεί με ακρίβεια η επιδιωκόμενη πολιτική που επιχειρείται μέσα από τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις. Τέλος, το οργανωτικό σχήμα του Εθνικού Μηχανισμού κρίθηκε ως πολύπλοκο ωστόσο οι εμπλεκόμενοι φορείς έχουν καταλληλότητα και αρμοδιότητα στην υλοποίηση των σχετικών παρεμβάσεων.

- Συστημική Παρέμβαση 5 (Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα):

Η αξιολόγηση έγινε επί του Σχεδίου Δράσης της Κοινωνικής Οικονομίας, του οποίου οι προβλεπόμενες δράσεις είναι σε άμεση συνέργεια με τις δράσεις που σχεδιάζεται να υλοποιηθούν από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020, ενώ έχει αποκτηθεί τεχνογνωσία και εμπειρία στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας καθώς και το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο. 4. Διαπιστώθηκαν ασάφειες και ελλείψεις στο Σχέδιο Δράσης της εν λόγω συστημικής παρέμβασης ως προς δείκτες αποτελεσμάτων, προϋπολογισμού καθώς και πηγών χρηματοδότησης και εσωτερικές ανισορροπίες με προβάδισμα υπέρ των δράσεων προβολής και προώθησης του θεσμού της κοινωνικής οικονομίας, γεγονός που έρχεται σε αναντιστοιχία με τη βαρύτητα των επιμέρους στόχων της και προτάθηκε ο επαναπροσδιορισμός τους.

2.10 Μελέτη για την Ενδιάμεση Αναθεώρηση και την Αποτίμηση προόδου του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020

Η μελέτη αφορά στην υποστήριξη της ΕΥΔ στην κατάρτιση της ενδιάμεσης αναθεώρησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος (2018), καθώς και στην αποτίμηση της προόδου του Ε.Π. Ως προς τη λογική της παρέμβασης εκτιμήθηκε ότι είναι σαφής και σύμφωνη με τις αρχές σχεδιασμού των προγραμμάτων της ΠΠ 2014-2020. Περαιτέρω όλες οι αναπτυξιακές ανάγκες καλύπτονται από αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους ενώ όλες οι δράσεις συνεισφέρουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων του προγράμματος. Τέλος οι προτεινόμενοι δείκτες

αποτελέσματος και εκροής κρίνονται κατάλληλοι και οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στο σύνολό τους ενισχύουν τη λογική της παρέμβασης.

Οι συστάσεις σε σχέση με την προετοιμασία για τις αξιολογήσεις επιπτώσεων επικεντρώνονται στην επιτάχυνση των διαδικασιών συλλογής στοιχείων και ανάθεσης των συμβάσεων για τον υπολογισμό των δεικτών αποτελέσματος, στην αναλυτική καταγραφή των δεδομένων που θα αξιοποιηθούν στην αξιολόγηση επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένου και του τρόπου υπολογισμού της συμβολής των δεικτών εκροής στα αποτελέσματα και στην αναγνώριση της συμβολής τόσο των δικαιούχων όσο και των κεντρικών υπηρεσιών. Επίσης προτάθηκε η αναζήτηση, συγκέντρωση και ταξινόμηση όλου του διαθέσιμου υλικού, σχετικού με την παρακολούθηση του εκάστοτε δείκτη αποτελέσματος από τον αρμόδιο φορέα.

2.11 Μελέτη για την Αναθεώρηση του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ κατά το έτος 2020

Το έργο αφορά στην υποστήριξη της ΕΥΔ στην αναθεώρηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος κατά το έτος 2020 (α' και β' φάση), καθώς και στην αποτίμηση της προόδου του Ε.Π. Γενικά, η αναθεώρηση του Ε.Π. σε αυτή τη φάση ήταν περισσότερο διαχειριστική και λιγότερο παρεμβατική. Οι τροποποιήσεις του Ε.Π. στόχευαν κυρίως στην επίτευξη δαπανών κατά την ολοκλήρωση του Ε.Π. σε ποσοστό που θα κυμαίνεται στο 110% της συνολικής δημόσιας δαπάνης σε επίπεδο Προγράμματος. Κατά συνέπεια, στις Επενδυτικές Προτεραιότητες πραγματοποιούνται εσωτερικές ανακατανομές για να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες της χρηματοδότησης συγκεκριμένων δράσεων αλλά ταυτόχρονα και η διασφάλιση ομαλού κλεισίματος των δράσεων κατά την ολοκλήρωση Ε.Π.

Οι Επενδυτικές Προτεραιότητες που ενισχύθηκαν ήταν οι εξής:

- Η Επενδυτική Προτεραιότητα 9ιν ενισχύεται κατά 10,3 εκατ. € ΔΔ, τα οποία προέρχονται από την Επ. Πρωτ. 8vii (κατά 2,5 εκατ. € ΔΔ), 9ν (κατά 1,2 εκατ. € ΔΔ) και την Τεχνική Βοήθεια (κατά 6,6 εκατ. € ΔΔ), λόγω υψηλής απορρόφησης.
- Η Επενδυτική Προτεραιότητα 10i όπου μεταφέρονται πόροι από τις Επ. Πρωτ. 10iii (13,2 εκατ. € ΔΔ) και Επ. Πρωτ. 10iv (66,2 εκατ. € ΔΔ), για την υλοποίηση της Δράσης «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες».

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν επικαιροποιήσεις των τιμών δεικτών λόγω τεχνικών αναπροσαρμογών που αφορούν κυρίως προσαρμογές στη μεθοδολογία μέτρησης. Οι αλλαγές των δεικτών αφορούν κυρίως στην επικαιροποίηση των τιμών επίτευξης για τους δείκτες εκροών που συνδέονται με τις Επενδυτικές Προτεραιότητες από τις οποίες μεταφέρονται πόροι. Επίσης προστέθηκαν οι δείκτες CV30 Κόστος των δράσεων ΕΚΤ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID19 και CV33 Αριθμός δομών φορέων που υποστηρίζονται για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID19 για την καλύτερη παρακολούθηση των δράσεων αντιμετώπισης της πανδημίας

3 Συνοπτικά συμπεράσματα άλλων εθνικών και ευρωπαϊκών στρατηγικών/σχεδίων και κειμένων σχετικών με τους τομείς παρέμβασης του ΕΠΑΝΑΔΒΜ

3.1 Έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας «Παγκόσμια Απασχόληση και Κοινωνικές Προοπτικές: Τάσεις 2021»

Η έκθεση αναφέρει τις τάσεις και τις προκλήσεις που υπάρχουν στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση σε παγκόσμιο επίπεδο, ειδικότερα μετά το 2021. Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό κυρίως λόγω και του έτους συγγραφής, η έκθεση επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στην υγειονομική κρίση, τις δημογραφικές τάσεις, αλλά και τον μετασχηματισμό της παγκόσμιας οικονομίας (ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, απειλές από τον υγειονομικό και κλιματικό παράγοντα κ.α.). Παρατίθενται οι διαπιστώσεις που αφορούν αποκλειστικά την Ευρώπη. Συγκεκριμένα, στην Ευρώπη, ακόμα και πριν την υγειονομική κρίση, είχε παρατηρηθεί ξεκάθαρη τάση γήρανσης του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού σε πολλές χώρες – γεγονός που απασχολούσε σημαντικά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής ακόμα και πριν τον COVID-19, αλλά και επιδείνωσε τις προκλήσεις για τη δημόσια υγεία, την απασχόληση και την οικονομική δραστηριότητα που έθεσε η πανδημία. Οι επιδράσεις της κρίσης ήταν διαφορετικές από χώρα σε χώρα, λόγω της ανομοιογένειας που παρατηρείται στην Ε.Ε, παρόλο αυτά όλες οι χώρες δέχθηκαν πλήγματα, και ιδιαίτερα - σε οικονομικούς όρους - οι ευρωπαϊκές πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η παραγωγικότητα πλήγηκε σε μεγάλο βαθμό, οι ώρες εργασίας μειώθηκαν και το κόστος σε cents (€) ανά ώρα εργασίας ήταν μεγάλο.

Βέβαια, μεγάλη σημασία υπάρχει και στο τρόπο που επηρεάστηκε - από την κρίση COVID-19 - ο οικονομικός τομέας στον οποίο δραστηριοποιούνταν μια επιχείρηση ή ένας εργαζόμενος. Οι απώλειες θέσεων εργασίας σε ορισμένους τομείς ήταν καταστροφικές, ενώ άλλοι επηρεάστηκαν λιγότερο ή ακόμη και γνώρισαν ανάπτυξη. Στους τομείς όπου οι δραστηριότητές τους απαιτούσαν τη συνέχιση της λειτουργίας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, το εργατικό δυναμικό πλήχθηκε σε μεγάλο βαθμό. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, αλλά και εκείνους σε άλλους τομείς, όπως το λιανικό εμπόριο και την εστίαση, των οποίων οι θέσεις εργασίας απαιτούν αλληλεπίδραση με το κοινό. Γενικότερο, σε παγκόσμιο επίπεδο, η απασχόληση στον τομέα των υπηρεσιών στέγασης και εστίασης εκτιμάται ότι έχει πληγεί περισσότερο από την κρίση.

Σήμερα, η παγκόσμια οικονομία αναρρώνει από την υγειονομική κρίση και επανέρχεται σε ρυθμούς προ κρίσης. Βέβαια, ο κόσμος ποτέ δε θα είναι ο ίδιος, καθώς πολλά ζητήματα αναδείχθηκαν και επιταχύνθηκαν. Συγκεκριμένα, η υγειονομική κρίση επιτάχυνε την ψηφιακή μετάβαση και αναμόρφωσε την ψηφιακή επιχειρηματική. Οι καταναλωτές απέκτησαν νέες συνήθειες, όπως την αγορά αγαθών μέσω του διαδικτύου, τη χρήση εφαρμογών για τη διεκπεραίωση πολλών αναγκών τους, και τη χρήση ψηφιακής τραπεζικής και τεχνολογιών fintech για την κάλυψη των αναγκών τους για πληρωμές και άλλες τραπεζικές υπηρεσίες, χωρίς πλέον να έρχονται σε επαφή με τους υπαλλήλους και με περιορισμένες διαπροσωπικές επαφές. Ακόμη, οι εργαζόμενοι και πολλές επιχειρήσεις υιοθέτησαν – όπου αυτό είναι δυνατόν – την τηλεργασία και διαφορετικούς τρόπους, πάντα με τη χρήση του διαδικτύου, για να φέρουν εις πέρας τις επιχειρηματικές και επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Πλέον, πολλές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται μέσω του διαδικτύου (καθώς ειδάλλως αποκλείονται από μεγάλο μέρος της αγοράς), και, άρα, δημιουργείται η ανάγκη το εργατικό δυναμικό να ακολουθεί τις ραγδαίες εξελίξεις, να ενημερώνεται και να εφαρμόζει καινοτομίες (e-shop,

ηλεκτρονική εξυπηρέτηση πελατών, χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, digital marketing, επιχειρησιακή έρευνα βασισμένη σε δεδομένα που εξάγονται από τον ιστό κ.α.).

Κλείνοντας, αυτό που εύκολα γίνεται αντιληπτό, και αφορά και την Ελλάδα, είναι πως πολλές από τις δεξιότητες που κατέχει το εγχώριο εργατικό δυναμικό και στο παρελθόν ήταν επαρκείς, πλέον χρειάζονται να ενημερωθούν ή και να αποκτηθούν καινούριες, ειδάλλως θα υπάρξει αναντιστοιχία μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς στην αγορά εργασίας, και πολλές επιχειρήσεις και οικονομικοί παίκτες θα δυσκολευτούν να επιβιώσουν και να εξελιχθούν. Η απαραίτητη εκπαίδευση θα συμβεί κυρίως μέσω της αναμόρφωσης της εκπαίδευσης, την διασύνδεση της εκπαίδευσης – και δει της επαγγελματικής – με την αγορά εργασίας, αλλά φυσικά και με την υιοθέτηση της δια βίου μάθησης και της κατάρτισης.

3.2 “Έκθεση ΟΟΣΑ «Περιφερειακή Πολιτική για την Ελλάδα μετά το 2020»

Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΑΣΑ για την περιφερειακή πολιτική της Ελλάδας μετά το 2020, παρατηρούνται διαρκείς ανισοροπίες μεταξύ των περιφερειών όσον αφορά το ΑΕγχΠ ανά κάτοικο, τον πληθυσμό και την ευημερία. Η κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα εστιάζεται κυρίως στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας, που ανήκει στην Περιφέρεια Αττικής, καθώς και σε ορισμένες περιοχές που βρίσκονται κοντά σε αυτήν και φιλοξενούν σημαντική οικονομική δραστηριότητα, με τις υπόλοιπες περιφέρειες να βρίσκονται σε χειρότερη κατάσταση. Η έκθεση εξετάζει επίσης τις υφιστάμενες ανισότητες και προτείνει μια πολιτική για την αντιμετώπισή τους.

Πιο συγκεκριμένα οι περιφερειακές ανισότητες σχετίζονται με την κατανομή του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων στο χώρο, και με τις διαφορές σε μια σειρά σημαντικών δεικτών ανάπτυξης. Η μητροπολιτική περιοχή της Αττικής, συγκεντρώνει το 36% του πληθυσμού και το 48% του εθνικού ΑΕΠ (περισσότερο από 50% αν υπολογίσουμε και τις δορυφορικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις στις γύρω περιοχές), και έχει κατά κεφαλήν ΑΕΠ που αντιστοιχεί στο 136% του εθνικού μέσου όρου. Η περιφέρεια Αττικής έχει κατά κεφαλήν ΑΕΠ σχεδόν διπλάσιο από αυτό της ασθενέστερης περιφέρειας «Ανατολική Μακεδονία και Θράκη», παρόλο αυτά το σοβαρότερο πρόβλημα στην ισόρροπη ανάπτυξη δε σχετίζεται τόσο με αυτό καθαυτό το αναπτυξιακό κενό, αλλά με το γεγονός ότι η μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει σχεδόν το ήμισυ της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Έτσι, ο συνδυασμός των οικονομιών που υπάρχουν στο πολεοδομικό συγκροτήματα, του μεγέθους της αγοράς και της κεφαλαιακής κατάστασης (όλες οι διοικητικές λειτουργίες υψηλού επιπέδου και το 50% των δημοσίων υπαλλήλων βρίσκονται στην Αθήνα) ασκούν ισχυρές δυνάμεις έλξης της οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η υπόλοιπη χώρα να περιθωριοποιείται οικονομικά, μη έχοντας αρκετό περιθώριο ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να εξαχθεί και από το γεγονός πως η Κεντρική Μακεδονία (όπου βρίσκεται η δεύτερη μεγαλύτερη μητροπολιτική περιοχή, αυτή της Θεσσαλονίκης) διαθέτει σημαντικά λιγότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο (77%) όταν η Π. Αττικής έχει 136% του εθνικού μέσου όρου. Επιπροσθέτως, οι περισσότερες περιφέρειες έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ πολύ χαμηλό σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, με εξαίρεση την Αττική που πλησιάζει κάπως τον μέσο όρο της ΕΕ (80%).

Οι ελληνικές περιφέρειες αντιμετωπίζουν σημαντικές αναπτυξιακές προκλήσεις και πρέπει να εισέλθουν σε μια διαδικασία ανάπτυξης και αναδιάρθρωσης με στόχο τη διπλή σύγκλιση: Αφενός, οι λιγότερο προηγμένες περιφέρειες πρέπει να συγκλίνουν προς την πρωτοπόρο περιφέρεια Αττικής και, αφετέρου, η Ελλάδα στο

σύνολό της (συμπεριλαμβανομένης της μητροπολιτικής της περιφέρειας) πρέπει να συγκλίνει προς τον μέσο όρο της ΕΕ όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και άλλους δείκτες ευημερίας και ανταγωνιστικότητας.

Συν τοις άλλοις, κατά την τελευταία δεκαετία, όλες οι περιφέρειες έχουν βιώσει κατά μέσο όρο (-25%) πτώση του ΑΕΠ τους, ενώ πολλές έχουν δει τον πληθυσμό τους να μειώνεται και να γερνάει, λόγω της σημαντικής μετανάστευσης των νέων. Ως αποτέλεσμα αυτού, οι περισσότερες περιφέρειες πάσχουν από διαρθρωτικές αδυναμίες που σχετίζονται με τη στενή παραγωγική βάση και την έλλειψη αποτελεσματικών και ποιοτικών οικονομιών κλίμακας, την έλλειψη αλυσίδων αξίας και την περιορισμένη δραστηριότητα στο τομέα της καινοτομίας, κάτι που επηρεάζει άρδην την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Το αναπτυξιακό μοντέλο της Ελλάδας λοιπόν, πρέπει να βασιστεί στην βιώσιμη ανάπτυξη και επενδύσεις, το μετασχηματισμό της οικονομίας και την βέλτιστη αφομοίωση των πόρων. Η προτεινόμενη κατανομή των πόρων λοιπόν σύμφωνα με την έκθεση - κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού - μοιράζεται σε τρεις κύριες προτεραιότητες πολιτικής που σχετίζονται με 1) το παραγωγικό σύστημα, 2) τις υποδομές και 3) το ανθρώπινο κεφάλαιο.

Η πρώτη προτεραιότητα σχετίζεται με πολιτικές που θα βελτιώσουν το παραγωγικό σύστημα της περιφέρειας ενισχύοντας τις επενδύσεις, την απασχόληση, την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, τις αλυσίδες αξίας, τη διαφοροποίηση των προϊόντων, την οικονομική αναδιάρθρωση και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις.

Η δεύτερη προτεραιότητα σχετίζεται με πολιτικές που θα βελτιώσουν τις υποδομές μεταφορών (δρόμοι και σιδηρόδρομοι), τις αστικές υποδομές (αποχέτευση και νερό), τις περιβαλλοντικές υποδομές (απόβλητα και προστασία), τις ψηφιακές υποδομές (ευρυζωνικά δίκτυα) και τις ενεργειακές υποδομές (ανανεώσιμες πηγές).

Τέλος, η τρίτη προτεραιότητα αναφέρεται σε πολιτικές που θα βελτιώσουν τους ανθρώπινους πόρους, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας, της ανάπτυξης δεξιοτήτων, της πρόσβασης στην αγορά, της αντιστροφής της διαρροής εργατικού δυναμικού προς άλλες οικονομίες (brain-drain) καθώς και της στήριξης της αναπηρίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο παράγοντας των ανθρωπίνων πόρων αποτελεί πολύ σημαντική παράμετρο στην ανάπτυξη, την ασφάλεια και την βιωσιμότητα, έτσι πέρα από τη δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου και ισχυρών θεσμών, μεγάλη μέριμνα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού (εκπαίδευση, καλλιέργεια, δια βίου μάθηση, απόκτηση δεξιοτήτων, συμβάδιση με τις εξελίξεις), καθώς οι άνθρωποι αποτελούν τον κύριο μοχλό κάθε δραστηριότητας και άρα το δεδομένο επίπεδο τους επηρεάζει την έκβαση των δραστηριοτήτων και την εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

3.3 Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης

Από την έναρξη της κρίσης στην Ελλάδα και μέχρι σήμερα, η οικονομία, η απασχόληση και το εργατικό δυναμικό της χώρας έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές. Πρόσφατα, η Ελλάδα αντιμετώπισε ένα πρωτοφανές, σοκ λόγω της πανδημίας του Covid-19, ακολουθούμενο από την ενεργειακή κρίση και τον υψηλό πληθωρισμό. Επιπλέον, η ανάγκη για εξ αποστάσεως εκπαίδευση λόγω της πανδημίας του Covid-19 αποκάλυψε την έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των εκπαιδευτικών. Οι επιδόσεις της Ελλάδας στον τομέα του "Ανθρώπινου Κεφαλαίου" στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) για το 2021 παρουσιάζουν σημαντική υστέρηση σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ-27. Το 2020, μόνο το 51% των ατόμων ηλικίας 16-74 ετών διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (έναντι

58% μέσου όρου της ΕΕ-27). Επιπλέον, το ποσοστό ατόμων με προχωρημένες ψηφιακές δεξιότητες παρέμεινε χαμηλό (23%, έναντι 31% μέσου όρου της Ευρώπης), καθώς και το ποσοστό απασχολούμενων στον τομέα της ΤΠΕ (2% το 2020, έναντι 4,3% μέσου όρου της Ευρώπης). Επιπλέον, μόνο το 12% των επιχειρήσεων παρείχε κατάρτιση στις ΤΠΕ στο προσωπικό τους το 2020, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 20% στην ΕΕ-27 (Υπουργείο εργασίας και κοινωνικών υποθέσεων, Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, 2022).

Για την καταπολέμηση αυτών των φαινομένων, τη σύγκλιση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά και την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων, καταρτίστηκε η Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ), η οποία και αποτελεί ένα ολοκληρωμένο κείμενο στρατηγικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη και υλοποίηση στην Ελλάδα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης την περίοδο 2022-2030, σε συνδυασμό με παθητικές πολιτικές αγοράς εργασίας. Σύμφωνα με την επίσημη έκθεση, στόχος της στρατηγικής είναι η ενίσχυση της απασχόλησης, η αντιμετώπιση της ανεργίας, η ενίσχυση των προσόντων, των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού, καθώς και ευρύτερα η βελτίωση των δεδομένων για την αγορά εργασίας και την απασχόληση. Η στρατηγική ενσωματώνει τους τρεις πρωταρχικούς στόχους για το 2030 που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, και ειδικότερα:

- Τουλάχιστον το 71,1 % του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται το 2030 (σε σχέση με 61,1% το 2020).
- Τουλάχιστον το 40% όλων των ενηλίκων θα πρέπει να συμμετέχει σε προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης κάθε χρόνο το 2030 (σε σχέση με 16% το 2016)
- Ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθεί έως το 2030 κατά τουλάχιστον 7,3% (από 29% το 2019 σε 21,7% το 2030).

Η εθνική στρατηγική, αναφορικά με την απασχόληση και την αγορά εργασίας, διαρθρώνεται σε τέσσερις στρατηγικούς άξονες, ως εξής:

1. **Στρατηγικός Άξονας 1:** Ενίσχυση της απασχόλησης και αντιμετώπιση της ανεργίας και της μακροχρόνιας ανεργίας
2. **Στρατηγικός Άξονας 2:** Ενίσχυση της νεανικής απασχόλησης και διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας
3. **Στρατηγικός Άξονας 3:** Ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού και ενίσχυση της απασχολησιμότητάς του
4. **Στρατηγικός Άξονας 4:** Αγορά Εργασίας χωρίς αποκλεισμούς

Τέλος, σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση των μέτρων και των επιμέρους δράσεων που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που θα εξειδικευτούν στο επόμενο διάστημα, θα πραγματοποιηθεί κυρίως μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων. Αυτοί οι πόροι περιλαμβάνουν επίσης τη χρηματοδότηση που θα εκταμιευθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας "Ελλάδα 2.0".

3.4 Εθνική Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας

Η Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός συνεκτικού πλαισίου που θα επιτρέψει την αναγνώριση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες, την πρόβλεψη αυτών των αναγκών στο μέλλον και την εφαρμογή δράσεων για τη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση. Μέσω αυτών των δράσεων, το εργατικό δυναμικό θα έχει τη δυνατότητα να αποκτά και να αναβαθμίζει συνεχώς τις δεξιότητές του, προκειμένου να μπορεί να συνδεθεί άμεσα και επιτυχώς με την αγορά εργασίας, να μπορεί να προσαρμόζεται στις αυξημένες απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής και γενικότερα να προοδεύει.

Από την ανάλυση των δεδομένων της ΔΥΠΑ προκύπτει ότι μόνο το 19,35% (μεσοσταθμικά 2020 -σήμερα) των κενών θέσεων καλύπτεται από προσλήψεις εγγεγραμμένων ανέργων. Οι χαμηλές αποδόσεις των προσπαθειών για κάλυψη των κενών θέσεων παρά το μεγάλο αριθμό εγγεγραμμένων ανέργων είναι ενδεικτικές της μεγάλης αναντιστοιχίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργατικού δυναμικού που υπάρχει στην αγορά εργασίας. Επιπροσθέτως, λιγότερες από τις μισές επιχειρήσεις (47,83%) δηλώνουν ότι το εργατικό τους δυναμικό έχει υψηλή επάρκεια σε ψηφιακές δεξιότητες, το 38,60% των επιχειρήσεων ότι έχει μέτρια επάρκεια και το 13,56% των επιχειρήσεων ότι έχει χαμηλή επάρκεια (Δ.ΥΠ.Α., Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας, 2022).

Φυσικά, το φαινόμενο της αναντιστοιχίας των απαιτούμενων δεξιοτήτων που καλούνται οι εργαζόμενοι να διαθέτουν, διαφέρει από περιφέρεια σε περιφέρεια και από κλάδο σε κλάδο, με άλλες να βρίσκονται σε καλύτερο και άλλες σε χειρότερο επίπεδο.

Παρόλο αυτά, τα σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία επιτρέπουν να αναλυθούν η διάρθρωση και χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την απασχόληση (ηλικιακές κατανομές, εκπαιδευτικό επίπεδο, το επίπεδο δεξιοτήτων που χρειάζονται οι εργαζόμενοι κ.α.), αλλά και οι συναφείς πληροφορίες για την ανεργία. Ως αποτέλεσμα, οι ιθύνοντες πολιτικής μπορούν να αξιοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες για να καταρτίσουν ρεαλιστικά σχέδια ανάπτυξης της απασχόλησης και καταπολέμησης των παθογενειών που υπάρχουν στην αγορά εργασίας, αντιστοιχίζοντας την προσφορά με τη ζήτηση, αλλά και προσφέροντας τις απαραίτητες ευκαιρίες για ανάπτυξη των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Ειδικότεροι στόχοι της στρατηγικής δεξιοτήτων εργατικού δυναμικού αποτελούν:

1. Η αποτελεσματική αντιστοίχιση της προσφοράς και της ζήτησης της αγοράς εργασίας, σε όρους απαιτούμενων δεξιοτήτων.
2. Η παρακολούθηση και ο εντοπισμός των σύγχρονων επαγγελματικών τάσεων και των δεξιοτήτων που πληρούν τις απαιτήσεις της εθνικής αγοράς εργασίας με έμφαση στην ψηφιακή και πράσινη ανάπτυξη.
3. Η ενίσχυση της πρόσβασης όλων των ενδιαφερομένων χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς στα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και επανακατάρτισης.
4. Η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.
5. Η συστηματική μέτρηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και η διασφάλιση του ποιοτικού ελέγχου των παρόχων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και των προσφερόμενων προγραμμάτων, με σκοπό τη βελτίωση της

απασχολησιμότητας των ωφελουμένων και την καλύτερη διασύνδεσή τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες.

6. Η αξιολόγηση και βελτίωση των μοντέλων χρηματοδότησης της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης διαμέσου της σύνδεσης των αμοιβών των παρόχων επαγγελματικής κατάρτισης με τις επιδόσεις τους σε όρους απασχολησιμότητας των ωφελούμενων, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και της αποδοτικότητας των σχετικών παρεμβάσεων, την επίτευξη διαφάνειας και την απλούστευση των διαδικασιών.
7. Η αξιολόγηση του μοντέλου διακυβέρνησης της Στρατηγικής Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού και η αναβάθμισή του με την απλούστευσή του και τον βελτιωμένο συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Η στρατηγική για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού περιλαμβάνει προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, με έμφαση στη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση. Επιπλέον, περιλαμβάνει προγράμματα επιδότησης του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους με στόχο τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και κίνητρα για την εύρεση εργασίας και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης. Ο απώτερος σκοπός της στρατηγικής είναι το εργατικό δυναμικό να αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αλλά και το κατάλληλο περιβάλλον ώστε να συμβάλει τα μέγιστα στην επίτευξη των στόχων της εθνικής στρατηγικής: Δηλαδή στην ενίσχυση της καινοτομίας και της ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων, στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της εξοικονόμησης ενέργειας, στην μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, στην επένδυση σε επαγγέλματα και δεξιότητες του μέλλοντος αλλά και στην ενίσχυση των οριζόντιων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Οι δράσεις στα πλαίσια της στρατηγικής είναι πολλές και ποικίλες, λαμβάνουν υπόψιν την υφιστάμενη κατάσταση (π.χ. τις χωρικές διαφορές, το ποσοστό ανεργίας, το υφιστάμενο επίπεδο δεξιοτήτων που κατέχουν οι εργαζόμενοι και το επίπεδο αναντιστοιχίας με τις δεξιότητες που ζητάει η νόρμα της εποχής κ.α.), τις προκλήσεις (γήρανση εργατικού δυναμικού, υστέρηση σε θέσεις εργασίας υψηλών δεξιοτήτων, αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, κλιματική αλλαγή κ.α.) αλλά και τις προοπτικές (τα εργαλεία του ψηφιακού μετασχηματισμού, σύνδεση των δεξιοτήτων των ανέργων με τις ανάγκες της αγοράς, περιγραφή των κενών θέσεων με βάση τις ζητούμενες δεξιότητες αναβάθμισης της ψηφιακής ευφυΐας του εργατικού δυναμικού των επιχειρήσεων), με σκοπό να είναι στοχευμένες και να παράξουν τα βέλτιστα αποτελέσματα. Είναι γενικότερα αποδεκτό πώς, στο σύγχρονο κόσμο, όπου οι πληροφορίες διαδίδονται ραγδαία, οι συνθήκες αλλάζουν συνεχώς, και οι γνώσεις πρέπει να αναθεωρούνται και ανανεώνονται τακτικά η απόκτηση δεξιοτήτων και η συμβάδιση του εργατικού δυναμικού με τις εξελίξεις αποτελεί απαραίτητη συνθήκη επιβίωσης των επιχειρήσεων, αλλά και ευρύτερα του κράτους.

Τέλος, η χρηματοδότηση των μέτρων και των επιμέρους δράσεων της στρατηγικής για τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που θα εξειδικευτούν στο μέλλον, θα πραγματοποιηθεί κυρίως από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ).

3.5 Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024

Όπως γίνεται αντιληπτό και από τον τίτλο, το στρατηγικό σχέδιο επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, της Επαγγελματικής Κατάρτισης και της Διά Βίου Μάθησης. Σύμφωνα με το «Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024», η μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική, αντί για αποσπασματικές παρεμβάσεις. Τα προβλήματα που διαχρονικά αντιμετωπίζει η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση περιλαμβάνουν την έλλειψη της απαραίτητης αναγνώρισης από την κοινωνία, τη μειωμένη ελκυστικότητα, την αδυναμία αποτελεσματικής σύνδεσης με την αγορά εργασίας και την αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, η δομική μεταρρύθμιση στοχεύει να αντιμετωπίσει αυτά προβλήματα που εντοπίζονται:

1. στο εκπαιδευτικό σύστημα
2. στη διασύνδεση με την πολιτική για την απασχόληση
3. στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στη διασύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας
4. στο θεσμικό πλαίσιο της συνέργειας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του δημοσίου τομέα, με τους ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης
5. στη συνεργασία με τους φορείς της κεντρικής κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης
6. στις διαδικασίες σχεδιασμού και εφαρμογής αξιολόγησης των πολιτικών ένταξης των εκπαιδευόμενων στην αγορά εργασίας.

Όσων αφορά τους στρατηγικούς στόχους που έχουν τεθεί, αυτοί επιδιώκουν την ολιστική αναβάθμιση της παρεχόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, αρχικής και συνεχιζόμενης, της Διά Βίου Μάθησης και της Νεολαίας σε επίπεδο (α) δομών, υποδομών (β) διαδικασιών, (γ) περιεχομένου (Προγραμμάτων Σπουδών και Οδηγών Κατάρτισης) και (δ) πιστοποίησης, ενώ επιδιώκεται ο επαναπροσδιορισμός και η αναβάθμιση της Μάθησης Ενηλίκων με ειδική μέριμνα στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων. Τέλος, επιδιώκεται η άρση των κοινωνικών αποκλεισμών με στοχευμένες παρεμβάσεις διασφάλισης της ισότητας των ευκαιριών.

Αξίζει να αναφερθούν επιγραμματικά οι στρατηγικοί στόχοι – που αφορούν την Επαγγελματική Εκπαίδευση, την Επαγγελματική Κατάρτιση και της Διά Βίου Μάθηση – και τίθενται στα πλαίσια της στρατηγικής:

1. Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στην ποιότητα
2. Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. και Ν.
3. Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα
4. Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.
5. Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ.
6. Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.

Γενικότερα, οι στόχοι έχουν πολλές επιμέρους πλευρές, αλλά το κύριο όραμα της στρατηγικής αποτελεί «να καταστεί η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση από λύση ανάγκης για λίγους σε συνειδητή επιλογή και

εργαλείο απασχόλησης για πολλούς, να αξιοποιηθεί η Διά Βίου Μάθηση και ειδικότερα ο άξονας της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων ως εργαλείο αναβάθμισης των δεξιοτήτων, προσωπικής ανέλιξης, ανάπτυξης της ενεργού πολιτειότητας και άρσης των κοινωνικών αποκλεισμών του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας καθώς και να αποτελέσει η Νεολαία πυλώνα προτεραιότητας σε όλες τις επιμέρους εθνικές πολιτικές».

Στην Ελλάδα, η επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση, μπορεί δυνητικά να προσφέρει πολλές επαγγελματικές ευκαιρίες και υψηλές αποδοχές στους εργαζόμενους. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο κύριος λόγος που πολλοί νέοι δεν επιλέγουν την επαγγελματική εκπαίδευση είναι πως αυτή δεν θεωρείται ελκυστική και υπάρχει μία γενικότερη απαξίωση προς την εικόνα της. Η πραγματικότητα διαφέρει άρδην, και η στρατηγική επιδιώκει την ανατροπή αυτής της εικόνας στην κοινωνία και την προσέλκυση περισσότερων νέων στην επαγγελματική εκπαίδευση. Από την άλλη, από τη στιγμή που οι έξυπνες τεχνολογίες και η πληροφορική εισέρχεται σε κάθε κλάδο (έξυπνα σπίτια, παραλούθηση εγκαταστάσεων σε πραγματικό χρόνο κλπ.) η δια βίου μάθηση είναι απαραίτητη σε όλα τα επαγγέλματα, ακόμα και στα «τεχνικά», όπου παλαιότερα η εξέλιξη γινόταν με πιο αργούς ρυθμούς σε σχέση με άλλους κλάδους.

Οι στρατηγικοί άξονες και οι δράσεις του Στρατηγικού Σχεδίου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Διά Βίου Μάθηση και Νεολαία θα χρηματοδοτηθούν μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των πόρων που θα προέλθουν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF). Αυτό περιλαμβάνει το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων, το εθνικό πρόγραμμα ανάπτυξης, το εταιρικό σύμφωνο περιφερειακής ανάπτυξης, το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και το πρόγραμμα Erasmus+.

3.6 Εθνική Συμμαχία για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση

Το Σχέδιο Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γνωστό και ως Digital Education Action Plan 2021-2027, αναπαριστά το μακροπρόθεσμο στρατηγικό πλάνο για την προώθηση της ψηφιακής εκπαίδευσης έως το 2027. Το σχέδιο παρουσιάστηκε τον Οκτώβριο του 2020 και έχει ως έναν από τους κύριους στόχους του την παροχή προσβάσιμης και υψηλής ποιότητας ψηφιακής εκπαίδευσης για όλους τους πολίτες της ΕΕ, χωρίς αποκλεισμούς. Ουσιαστικά, το σχέδιο αποτελεί έκκληση για στενή συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων στον τομέα της εκπαίδευσης, ενθαρρύνοντάς τους να υιοθετήσουν καλές πρακτικές στην όλο και αυξανόμενη χρήση της τεχνολογίας σε διάφορους τομείς. Σκοπός της δράσης αποτελεί, η προετοιμασία των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη, που θα αποτελέσουν ορόσημο για την μετάβαση στη ψηφιακή εποχή.

Οι βασικές προτεραιότητες που εμπεριέχονται στο Σχέδιο Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση είναι δύο και αφορούν τον σχηματισμό ενός ψηφιακού εκπαιδευτικού συστήματος υψηλής απόδοσης, καθώς και την ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Για την επίτευξη ενός ψηφιακού εκπαιδευτικού οικοσυστήματος υψηλής απόδοσης, απαιτούνται οι παρακάτω παράγοντες:

1. Την ανάπτυξη απαραίτητης τεχνικής υποδομής που θα ενθαρρύνει περισσότερες πρακτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης, θα υποστηρίξει τη σύνδεση στο διαδίκτυο και θα βελτιώσει τη συνδεσιμότητα και τη διαθεσιμότητα του ψηφιακού εξοπλισμού.
2. Την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων σε δασκάλους, εκπαιδευτικούς και άλλο εκπαιδευτικό προσωπικό.

3. Την αποτελεσματική ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των οργανωτικών ψηφιακών ικανοτήτων.
4. Τη διάθεση υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικού περιεχομένου προς τους μαθητές.
5. Την τήρηση ασφαλών, ιδιωτικών και δεοντολογικών προτύπων στις διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης και στα ψηφιακά εργαλεία εκπαίδευσης.

Επιπλέον, όπως είναι αναμενόμενο απαιτείται η ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων τόσο των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων, καθώς και η ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων για την υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων, αλλά και τον γενικότερο ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας.

Σε αυτό το πνεύμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκινά ευρείας κλίμακας δράσεις για τη βελτίωση των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, με έμφαση στους μαθητές μικρής ηλικίας. Επιπλέον, υποστηρίζονται πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη καλύτερα εκπαιδευμένων επαγγελματιών στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) και ειδικών στην ψηφιακή τεχνολογία. Ορισμένες από τις προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνουν:

1. Την εισαγωγή του Ευρωπαϊκού Πιστοποιητικού Ψηφιακών Δεξιοτήτων (EDSC)
2. Τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κόμβου Ψηφιακής Εκπαίδευσης, που θα υποστηρίζει εθνικές και περιφερειακές πρωτοβουλίες για ψηφιακές δεξιότητες, προσβασιμότητα και διαλειτουργικότητα.

Μέσω αυτών των μέτρων και πολλών άλλων, το Σχέδιο Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση 2021-2027 στοχεύει στην υποστήριξη της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στην ανανέωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη για την ψηφιακή εποχή.

3.7 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ευρωπαϊκό Α εξάμηνο 2022 - Έκθεση για την Ελλάδα

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Α' εξαμήνου, 2022 για την Ελλάδα επισημαίνει τις δυσκολίες που αντιμετώπισε η χώρα μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, αλλά και τις πολιτικές που ακολουθήθηκαν για το μετασχηματισμό της οικονομίας. Η έκθεση δεν παραβλέπει το γεγονός πως η υγειονομική κρίση του "COVID- 19" και η ενεργειακή κρίση εξίσου επέφεραν υφιστατικές πιέσεις στην Ελλάδα. Στη συνέχεια αναφέρει τις πολιτικές που έχουν υιοθετηθεί από την Ελλάδα, στα πλαίσια του σχεδίου ανάκαμψης και σταθερότητας, για την ανάπτυξη της οικονομίας, τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση των επενδύσεων και γενικότερα την επίτευξη βιωσιμότητας της οικονομίας αλλά και την προσαρμογή ολόκληρης της χώρας στα νέα δεδομένα του παγκόσμιου γίνεσθαι.

Μία πολύ σημαντική παράμετρος στην επιβίωση και την ανθεκτικότητα της χώρας, φυσικά, αποτελεί το επίπεδο του εργατικού δυναμικού, οι συνθήκες της αγοράς εργασίας αλλά και οι ευκαιρίες για απασχόληση, εκπαίδευση και ανάπτυξη που παρέχονται. Έτσι, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν συνοπτικά οι δράσεις και οι στόχοι, που προτείνονται στα πλαίσια του σχεδίου σταθερότητας και ανάπτυξης, για την προώθηση της αποτελεσματικής ένταξης στην αγορά εργασίας, της απασχόλησης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, με παράλληλο εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης.

Σύμφωνα λοιπόν με την έκθεση της επιτροπής η Ελλάδα, για να μειώσει την ανεργία και να αυξήσει το εργατικό δυναμικό της, αναθεώρησε την εργατική νομοθεσία της και μεταρρύθμισε τη δημόσια υπηρεσία απασχόλησης.

Σχετικά με τις μελλοντικές δράσεις από την άλλη, προτείνεται η μεταρρύθμιση του πλαισίου ασφάλισης των ανέργων και οι μεγάλης κλίμακας επενδύσεις σε προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων, με ταυτόχρονες επιδοτήσεις προσλήψεων, οι οποίες και θα συμβάλουν στην προώθηση της επανένταξης πολλών ανέργων στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, ο εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων αναμένεται να μειώσουν τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Επιπροσθέτως, στην έκθεση επισημαίνεται το γεγονός πως η Ελλάδα πρέπει να βελτιώσει την επίδοση της στους δείκτες SDG «ΣΒΑ» που σχετίζονται με την παραγωγικότητα (ΣΒΑ 4, 8 και 9). Οι επιδόσεις της Ελλάδας στον τομέα της εκπαίδευσης – ειδικότερα στα πρώτα χρόνια της ζωής των ανθρώπων, θεωρούνται καλές και μερικές φορές καλύτερες από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο (π.χ. το επίπεδο ολοκλήρωσης των τριτοβάθμιων σπουδών ανέρχεται σε 43,7% έναντι του 40,5%). Παρόλα αυτά, η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων ανέρχεται μόνο σε 4,1 % έναντι του 9,2 % που αποτελεί τον ευρωπαϊκό μ.ο., η κατοχή βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων, ανέρχεται σε 52 % έναντι 54 %, και οι δαπάνες για Ε&Α καταλαμβάνουν το 1,49 % του ΑΕΠ έναντι του 2,32% που αποτελεί τον μ.ό. της Ευρώπης. Ακόμη, οι δείκτες αξιοπρεπούς εργασίας και οικονομικής ανάπτυξης (ΣΒΑ 8) έχουν βελτιωθεί στον απόηχο της βαθιάς και μακράς οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, αλλά παραμένουν λιγότερο ευνοϊκοί από ό,τι σε άλλα κράτη μέλη, όπως αντικατοπτρίζεται στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης (58,3% έναντι 72,4%) και στο ακόμη υψηλό ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων (10,5% έναντι 2,4%) και των νέων που δεν εργάζονται, εκπαιδεύονται ή καταρτούνται (18,7% έναντι 13,7%).

Πάλι σύμφωνα με την έκθεση, η νέα στρατηγική για τη διά βίου μάθηση περιλαμβάνει προγράμματα κατάρτισης σχετικά με τις πράσινες δεξιότητες, στοχευμένα κίνητρα πρόσληψης και ιδιωτικές επενδύσεις σε φιλικές προς το κλίμα επιχειρηματικές δραστηριότητες (που υποστηρίζονται από τη δανειακή διευκόλυνση για τη στήριξη της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία). Τέλος, αναμένεται το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης να χρηματοδοτήσει προγράμματα επανειδίκευσης, να παράσχει κίνητρα απασχόλησης και κοινωνικά μέτρα στις περιοχές που πλήττονται περισσότερο από την κλιματική μετάβαση, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus (ΕΚΤ+) θα στηρίξει τις πράσινες δεξιότητες και θα βοηθήσει τους εργαζομένους να προσαρμοστούν στις αλλαγές, μεταξύ άλλων μέτρων

3.8 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Μια ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Μία ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις, 2020», η Ευρώπη βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο, όπου κυριαρχούν οι τεχνολογικές αλλαγές, η ενεργειακή μετάβαση και η συνεχώς μεταβαλλόμενη οικονομική δραστηριότητα, ενώ παράλληλα αναδύονται απειλές που πρέπει να αντιμετωπιστούν (κατάργηση επαγγελμάτων και δημιουργία νέων, προκλήσεις που αφορούν τις ανισότητες, το διευρυνόμενο χάσμα μεταξύ φτωχών και πλουσίων, τη δικαιοσύνη, την ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος). Η στρατηγική που τίθεται αφορά την συνεργασία των κρατών μελών, με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς στην Ευρώπη, έτσι ώστε οι χώρες της Ευρώπης να μπορέσουν να «αρπάξουν» τις ευκαιρίες του και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του σήμερα και του αύριο, διασφαλίζοντας δίκαιες μεταβάσεις για όλους.

Σαν πρώτη προτεραιότητα τίθεται η δημιουργία ίσων ευκαιριών και θέσεων εργασίας για όλους: Λόγω των ολοένα και συχνότερων μετακινήσεων μεταξύ θέσεων εργασίας και των ευέλικτων μορφών εργασίας, προϋπόθεση της επιτυχίας είναι η συνεχής μάθηση. Οι δεξιότητες επιτρέπουν στους εργαζομένους να δρέπουν

τα οφέλη από έναν ταχέως μεταβαλλόμενο χώρο εργασίας, ενώ παράλληλα το μισό εργατικό δυναμικό σήμερα θα χρειαστεί να επικαιροποιήσει τις δεξιότητές του εντός της επόμενης πενταετίας. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι δεξιότητες έχουν κομβική σημασία για το μέλλον, έτσι η ενίσχυση των πολιτών μέσω της ποιοτικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των δεξιοτήτων είναι καθοριστικής σημασίας. Ωστόσο, στην παρούσα συγκυρία, ένας υπερβολικά μεγάλος αριθμός νέων δε διαθέτει βασικές και ψηφιακές δεξιότητες και πολύ λίγοι έχουν την ευκαιρία να ανακτήσουν το χαμένο έδαφος μετά το πέρας των σχολικών σπουδών τους. Ακόμη, μόνον 1 στους 10 ενήλικες συμμετέχει σε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης κατά τη διάρκεια οποιουδήποτε δεδομένου μήνα και υπάρχουν 1 εκατομμύριο κενές θέσεις εργασίας για ειδικούς σε θέματα ΤΠΕ, γεγονότα που αποτελούν τροχοπέδη για την πραγματοποίηση επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Αυτό που προτείνεται είναι τα κράτη να προσαρμόσουν τα εθνικά προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης, να παρέχουν υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλες τις ηλικίες, και να υποστηρίξουν τους πολίτες στην και για την συνεχή επιμόρφωση τους κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Για να εξακριβώσουν από την άλλη, οι εθνικές και περιφερειακές αρχές ποιες είναι οι απαιτούμενες δεξιότητες, πρέπει να συνεργαστούν με τους εργοδότες, τους εργαζομένους, τους εκπαιδευτές και τους εκπαιδευόμενους. Επιπλέον, η στενή σύμπραξη των υπευθύνων αναζήτησης νέων ταλέντων με τους αρμόδιους για την εκπαίδευση και την κατάρτισή τους, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνικών πρόγνωσης και παρακολούθησης του εργατικού δυναμικού μπορούν να συμβάλλουν στην πλήρη κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης και στην κατάρτιση άρτιων σχεδίων αντιμετώπισης.

Η ανάγκη για καταρτισμένα σχέδια δράσης, αποτελεί ένα φλέγων ζήτημα ειδικά στις περιφέρειες που βιώνουν μείωση και γήρανση του πληθυσμού και στις οποίες το εργατικό δυναμικό δεν κατέχει τις απαραίτητες-απαιτούμενες ειδικευμένες ψηφιακές δεξιότητες. Ανάγκη για σχεδιασμό έχουν και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), - που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας, καθώς το ένα τέταρτο των ευρωπαϊκών ΜΜΕ αναφέρει ότι δυσκολεύεται να βρει έμπειρους υπαλλήλους και διευθυντικά στελέχη.

Φυσικά, η ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση προωθούν την ισότητα ευκαιριών και μπορούν να σπάσουν τον κύκλο των χαμηλών επιδόσεων. Έτσι, σε αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκε ο ευρωπαϊκός χώρος εκπαίδευσης, που θα πραγματοποιηθεί έως το 2025, επιτρέποντας τις διασυνοριακές μετακινήσεις των εκπαιδευόμενων στην Ευρώπη και βελτιώνοντας την πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση. Προγράμματα όπως το Erasmus+ και το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» θα συμβάλλουν σε αυτήν την κατεύθυνση και θα προωθήσουν την εκπαίδευση, την κινητικότητα και την απόκτηση δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των πράσινων και ψηφιακών δεξιοτήτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στους νέους, καθώς αποτελούν τον κινητήριο μοχλό της ευρωπαϊκής πραγματικότητας τόσο του σήμερα όσο και του αύριο.

Η Ευρώπη πρέπει να αξιοποιήσει την ισχυρή αυτή βάση για να εξασφαλίσει ότι η κοινωνική οικονομία της αγοράς στην Ευρώπη θα συνεχίσει να δημιουργεί περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας για όλους τα επόμενα χρόνια. Στο επίκεντρο αυτού του μετασχηματισμού θα είναι μια βιομηχανική στρατηγική που θα παρουσιαστεί το πρώτο τρίμηνο του 2020, με ισχυρά θεμέλια στην ενιαία αγορά, η οποία θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να καινοτομήσουν και να αναπτύξουν νέες τεχνολογίες, θα προωθήσει την κυκλικότητα και θα δημιουργήσει νέες αγορές. Ακόμη στο επίκεντρο τίθενται, η προώθηση της ισότητας, η περεταίρω στήριξη των γυναικών και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, η κοινωνική προστασία και ένταξη καθώς και η καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού.

Πηγές – βιβλιογραφία

- ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Αξιολόγηση των Παρεμβάσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων Αξιολόγηση του μακροπρόθεσμου αποτελέσματος
- ΕΚΤ, 2017, *Μελέτη για την αποτίμηση της Δράσης “Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού”* - «Παραδοτέο Δ – Τελική Έκθεση Αποτελεσμάτων»
- ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ, *Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για την υποστήριξη της ΕΥΔ στη μέτρηση των δεικτών μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων ΠΑΝ του ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020 - ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Β3 ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ*
- СMТ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ, 2018, *«Αξιολόγηση των δράσεων εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ και στα ΠΕΠ»* - Παραδοτέο Ε: «Τελική Έκθεση Αξιολόγησης»
- PREMIUM CONSULTING, 2019, *ΤΕΛΙΚΗ ΈΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ «ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ 2Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ (ΠΑΝ) ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020»* - ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Γ’
- ΑΚΡΩΝΥΜΟ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ Ε.Π.Ε., 2019, *«ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΔ ΣΤΗΝ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020»* - Παραδοτέο 4 «Αποτίμηση προόδου/Αξιολόγηση Ε.Π.»
- Focus Bari A.E., 2020, *ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ για το έργο: «Παροχή υπηρεσιών υποστήριξης της ΕΥΔ στη μέτρηση του κοινού δείκτη μακροπρόθεσμου αποτελέσματος ΕΚΤ CR07 του ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ και ΕΠΑνΕΚ»*
- PROOPSIS, 2021, *ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΔ ΣΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2020 Παραδοτέο Δ Τελική Πρόταση Αναθεώρησης*
- PROOPSIS, 2020, *ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΔ ΣΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2020 - Παραδοτέο Α Αποτίμηση αποτελεσμάτων αξιολογήσεων και προόδου του ΕΠ*
- ICAP, 2022, *Παροχή υπηρεσιών Συμβούλου για την Αξιολόγηση δράσεων Ειδικής Αγωγής του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) - Παραδοτέο Β: Έκθεση ποιοτικών ευρημάτων έρευνας*
- Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 2021, *Παγκόσμια Απασχόληση και Κοινωνικές Προοπτικές: Τάσεις 2021*
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020, *Μία ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις, COM(2020) 14 final*
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020, *Σχέδιο Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση*
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2022. *Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης*
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Δ.ΥΠ.Α, 2022, *Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας*

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2022, *Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024*,

European Commission, *Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the 2022 National Reform Programme of Greece and delivering a Council opinion on the 2022 Stability Programme of Greece*, COM(2022) 609 final - SWD(2022) 640 final

OECD, 2020, *Regional Policy for Greece post 2020*